

РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА

№ 4

красавік

1952 г.

Майская застольная

Словы Максима ТАНКА

Музыка В. АЛОУНІКАВА

Праславім у песні застольнай,
Мае дарагія сябры,
Жыццё, што квітнее прывольна
У майскіх праменнях зары!

Нам трэба пражыць яго дзіўна
У творчым парыве, ў агні,
У працы, палёце няспынным
Да сонечнай да вышыні.

Каб можна было пра яго нам
Вясёлыя песні складаць
І хмельныя чары са званам
Было нам за што уздымаць.

Каб нашы шчаслівыя дзеці
Заўжды ганарыцца маглі
Бацькамі, якія на свеце
Са славаю ў дружбе жылі.

Пад сталінскім сцягам здабылі
Свабоду мы ў жорсткім баю,
Ад куляў варажых прыкрылі
Грудзямі Радзіму сваю.

Праславім мы ў песні крылатай,
Мае дарагія сябры,
Жыццё — непаўторнае свята —
У майскіх праменнях зары!

Урачыста

Пра-славім у песні за-столь-най, ма-е да-ра-гі-я сяб-ры, жыццё, што квіт-нее прыволь-на у майскіх праменнях зары! Нам трэба пражыць яго дзіў-на у твор-чым парыве, ў агні, у пра-цы, палё-це няспын-ным да сонечнай да вы-шы-ні. Каб

май-скіх пра-мен-нях за-ры!

Свята працы і барацьбы

ЯШЧЭ ў мінулым стагоддзі, у 1889 годзе на міжнародным Парыжскім кангрэсе соцыялістаў было прынята рашэнне штогод адзначаць 1 Мая, як Міжнародны дзень пролетарскай салідарнасці. Рабочыя чэсна і смела ўсяму свету заявілі, што яны прынясуць працоўным вызваленне ад акоў капіталізма, што яны закліканы абнавіць свет і прынесці чалавецтву свабоду і соцыялізм.

Выконваючы гэтае рашэнне, працоўныя ўсяго свету штогод адзначаюць Першае Мая, як свята міжнароднай салідарнасці, як дзень барацьбы за сваё вызваленне.

З пачутцем вялікай гордасці азіраецца кожны савецкі чалавек на пройдзены пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў слаўны шлях барацьбы і перамог. У абстаноўцы велізарнага ўздыму сустракае савецкі народ усенароднае свята — Першае Мая.

Наша савецкая краіна дабілася новых бліскучых перамог у развіцці сваёй эканомікі і палепшанні матэрыяльнага становішча народа. Калі ўчытваешся ў велічныя лічбы дзяржаўнага бюджэта, нядаўна зацверджанага на сесіі Вярхоўнага Савета СССР, то ўсё яснае уяўляеш сабе сілу і магутнасць нашай Радзімы, клопаты савецкай дзяржавы аб сваім народзе і яго добрабыце.

З года ў год растуць выдаткі дзяржавы на павелічэнне колькасці школ і вышэйшых навучальных устаноў, ахову здароўя, жыллёвае будаўніцтва, ідзе бесперапыннае зніжэнне цэн на прадукты і прамысловыя тавары. І адначасова з гэтым у краіне вядуцца велізарныя будоўлі кунізму, узводзяцца найвялікшыя ў свеце гідраэлектрастанцыі, будуцца арашальныя каналы, вядуцца лесанасаджэнні, пераўтвараюцца прыродныя ўмовы на вялікіх прасторах. Спалучаць такое велізарнае будаўніцтва і палепшанне жыцця народа можа толькі наша соцыялістычная краіна пры сваёй планавай эканоміцы, дзе ва ўсю магутнасць разгарнуліся багатырскія сілы вызваленага ад акоў капіталізма чалавека. Савецкі чалавек усяму свету паказаў, на якія цуды ён здольны, калі працуе на сябе, на сваю родную савецкую дзяржаву.

Яркім праяўленнем велізарных клопатаў куністычнай партыі і савецкага ўрада аб савецкім народзе з'яўляецца новае — пятае па ліку — зніжэнне дзяржаўных рознічных цэн на харчовыя тавары з 1 красавіка гэтага года.

Новае зніжэнне цэн стала магчымым дзякуючы буйным поспехам куністычнага будаўніцтва ў нашай краіне. Савецкія людзі горада дзякуюць роднаму таварышу Сталіна за бацькоўскія клопаты аб шчасці народа.

Невычэрпную крыніцу натхнення і вынаходніцтва савецкі чалавек знаходзіць у сваім высокародным імкненні пабудаваць куністычнае грамадства. Сярод лаўрэатаў Сталінскай прэміі побач з буйнейшым вучоным і вынаходцам, побач з артыстам і пісьменнікам мы бачым і рабочага ад станка. Гэта з'яўляецца яркім сведчаннем адзінства інтарэсаў савецкага чалавека, які аддае ўсе свае сілы на карысць соцыялістычнай Радзімы.

Сталінскія прэміі прысуджаны ў гэтым годзе работнікам люблінскага завода імя Кагановіча Антаніне Жандаравай і

Вользе Агафонавай. Гэтыя простыя савецкія работніцы, якім вельмі дорагі інтарэсы сваёй вытворчасці, задумаліся над тым, як палепшыць якасць прадукцыі. Яны арганізавалі барацьбу за выдатнае выкананне кожнай аперацыі. Пачын Жандаравай і Агафонавай мае велізарнае значэнне для кожнага прадпрыемства. Іх метады знайшоў шырокае прымяненне ў нашай рэспубліцы.

Натхнёная праца савецкіх людзей з кожным днём робіць нашу краіну ўсё больш магутнай і цудоўнай.

У дзень Першага Мая—свята працы і барацьбы—савецкія людзі будуць дэманстраваць сваю бямежную любоў і адданасць большэвіцкай партыі і роднаму Сталіну за радаснае і шчаслівае жыццё. Натхнёны непахіснай верай у свае сілы, у сваю будучыню, савецкі народ выйдзе на першамайскую дэманстрацыю і на чырвоных сцягах напіша словы: «За мір на зямлі!», «За дружбу народаў!», «За бяспеку і шчасце дзяцей!», «За доблесную працу!».

Радасна сустракаюць дзень Першага Мая працоўныя краін народнай дэмакратыі, Кітайскай народнай рэспублікі і Германскай дэмакратычнай рэспублікі. Працоўныя гэтых краін, узняўшыся да новага жыцця, ужо дасягнулі вялікіх поспехаў.

Працоўныя капіталістычных краін у дзень Першага Мая прадэманструюць сваю непахісную волю да барацьбы. Чым шалёней імперыялісты рыхтуюцца развязаць новую сусветную вайну, тым шырэй і мацней становіцца фронт прыхільнікаў міру.

Усё глыбей і глыбей пранікаюць у свядомасць мас словы вялікага сцяганосца міру таварыша Сталіна: «Мір будзе захаваны і ўмацаваны, калі народы возьмуць справу захавання міру ў свае рукі і будуць адстойваць яе да канца!». І народы свету ўсё мацней і мацней бяруць справу захавання міру ў свае рукі. Аб гэтым сведчаць больш 600 мільёнаў подпісаў, сабраных пад Эваротам Сусветнага Савета Міру. Аб гэтым сведчыць усё больш шырокае выкрыццё хлусні і ашуканства, злачынных планаў ваеннай агрэсіі амерыканскіх і іншых імперыялістаў.

Усе сумленныя і простыя людзі свету цясней згуртоўваюць свае рады для адпору амерыкана-англійскім падпальшчыкам новай вайны. Яны патрабуюць безадкладнага спынення вайны ў Карэі, забароны прымянення бактэрыялагічнай зброі.

Міжнародная канферэнцыя ў абарону дзяцей, якая адбылася ў красавіку ў Вене, ярка прадэманстравала думы і мары ўсяго прагрэсіўнага чалавецтва аб міры. Дзеці — наша будучыня — дорагі кожнаму сумленнаму чалавеку. За іх жыццё на зямлі, за іх шчасце і бяспеку ўдзельнікі канферэнцыі пакляліся ад імя мільёнаў весці непрыміруемую барацьбу з агрэсарамі.

Савецкія жанчыны — актыўныя будаўнікі кунізму — разам з усім савецкім народам актыўна змагаюцца за новы росквіт эканомікі і культуры нашай соцыялістычнай Радзімы.

Няхай жыве Першае Мая — дзень міжнароднай салідарнасці працоўных, дзень брацтва рабочых усіх краін!

В. І. Ленін, І. В. Сталін і В. М. Молотаў у рэдакцыі газеты «Правда» ў 1917 г.

Мал. П. Васільева

Магутная зброя ў барацьбе за камунізм

А. ЛУКАВЕЦ

СОРАК год назад — 5 мая 1912 года — вышаў першы нумар масавай большэвіцкай газеты «Правда», створанай па ўказанню В. І. Леніна, па ініцыятыве і пад непасрэдным кіраўніцтвам І. В. Сталіна. Дзень заснавання «Правды» назаўсёды застаецца ў гісторыі камуністычнай партыі, у жыцці нашай краіны. Гэты дзень стаў святам рабочага друку.

Багатая і змястоўная гісторыя пройдзена «Правдой» за сорок год. Народжаная ў хвалях рэвалюцыйнага ўздыму ў славы «ленскія дні», «Правда» 1912 года з'явілася закладкам фундамента для перамогі большэвізму ў 1917 годзе. З першых-жа сваіх нумароў «Правда» стала баявым органам расійскага рабочага класа.

У гісторыі рабочага руху з «Правдой» звязаны кранаючы моманты — рабочыя і работніцы са скромнага свайго бюджэта выдзялялі сродкі на стварэнне матэрыяльнай базы для «Правды». Газета расла і мацнела, не глядзячы на ўсе нягоды і перашкоды, на цензурныя рагаткі і паліцэйскія рэпрэсіі. Неўзабаве пасля выхаду першага нумара «Правды» В. І. Ленін пісаў: «Паставіўшы штодзённую рабочую газету, пецярбургскія рабочыя здзейснілі буйную, — без пераўвельчэння можна сказаць, — гістарычную справу».

Глыбокая партыйнасць з'яўлялася адметнай рысай «Правды», пачынаючы з першых яе крокаў. Высокай ідэйнасцю было прасякнута кожнае яе выступленне. На яе старонках рабочыя бачылі праўдзівае слова аб сваім жыцці. Народ ведаў, што голасам «Правды» гаворыць вялікая партыя большэвікоў. «Правда» — сцяганосец ідэй большэвіцкай партыі.

Шлях «Правды» — гэта шлях барацьбы за справу партыі, за справу Леніна — Сталіна.

Лепшыя людзі партыі, перадавыя прадстаўнікі рабочага класа рабілі «Правду». Адарваны сілай акалічнасцей ад любімай Радзімы, Владзімір Ільіч Ленін з эміграцыі пастаянна кіраваў газетай, пісаў у яе. Іосіф Вісарыёнавіч Сталін быў рэдактарам газеты ў самыя цяжкія і складаныя яе перыяды. Актыўнымі яе супрацоўнікамі былі Я. М. Свердлоў, В. М. Молатаў, М. І. Калінін.

У падрыхтоўцы сацыялістычнай рэвалюцыі, у самым кастрычніцкім штурме, у барацьбе за ўстанаўленне і зацверджанне новага, савецкага ладу, у абароне яго ад унутранай і знешняй контррэвалюцыі большэвіцкая «Правда» адыгрывала віднейшую ролю. Яе пажоўклія ад часу старонкі аваяны вогненным дыханнем найвялікшых падзей. У іх — летапіс барацьбы савецкага народа.

У эпоху вялікіх сталінскіх пяцігодак, у эпоху сацыялістычнай індустрыялізацыі краіны і калектывізацыі сельскай гаспадаркі голас «Правды» чулі працаўнікі на рыштаваннях новабудоўляў, чулі сяляне, якія становіліся на заклік партыі на новы шлях. Пачуцце новага пранізвае газетныя старонкі трыццатых гадоў. Газета настойліва і паслядоўна змагаецца за найвялікшую перабудову эканомікі нашай краіны.

У гады Вялікай Айчыннай вайны савецкага народа супроць гітлераўскай Германіі з новаю сілай выявілася арганізуючая і мабілізуючая роля «Правды». Яна з'явілася вестуном высокіх ідэй савецкага патрыятызма, несла ў масы слова нашага любімага правадыра і геніяльнага палкаводца таварыша

Сталіна. Яна заклікала байцоў фронту і тылу да стойкасці ў барацьбе з ворагам, абуджала ў іх дух гераізма, самаадданасці ў працы і на полі бою.

У гады пасляваеннай мірнай працы «Правда» актыўна ўдзельнічае ў барацьбе савецкага народа за новыя поспехі ў камуністычным будаўніцтве. Яна дапамагае партыйным арганізацыям мабілізаваць працоўных на выкананне велічнай праграмы, дадзенай у гістарычнай прамове таварыша Сталіна ад 9 лютага 1946 года, разгортваць сацыялістычнае спарорніцтва за датэрміновае выкананне вытворчых планаў у прамысловасці і сельскай гаспадарцы.

В. І. Ленін бачыў галоўную задачу прэсы, у перыяд пераходу ад сацыялізма да камунізма, у выхаванні мас на канкрэтных прыкладах і ўзорах з усіх галін жыцця. «Правда» актыўна ўдзельнічае ў вялікай справе нашай партыі на палітычнаму і маральнаму выхаванню працоўных нашай краіны. Газета растлумачвае вялікія прынцыпы сацыялістычнага грамадства, выходзіць людзей у духу беззаветнай адданасці Савецкай Радзіме, большэвіцкай партыі, справе камунізма.

Вітаючы і віншуючы баявы орган ленінскай партыі «Правду» ў сувязі з выходам яе дзесяцітысячнага нумара, Цэнтральны Камітэт ВКП(б) у верасні 1945 года пісаў:

«На працягу больш трох дзесяцігоддзяў, з 1912 года, «Правда» нязменна несла ў народныя масы вялікія ідэі партыі большэвікоў, згуртоўвала рабочы клас і ўвесь наш народ вакол яе слаўнага сцяга, натхняла і ўзнімала працоўных на барацьбу за знішчэнне памешчыцка-буржуазнага ўціску, устанавленне і зацверджанне савецкай улады, за трыумф сацыялізма».

За паспяховую работу па выхаванню працоўных у духу ідэй Леніна—Сталіна і выдатныя заслугі ў справе мабілізацыі савецкага народа на будаўніцтва сацыялістычнага грамадства і абарону Савецкай Радзімы Прэзідыум Вярхоўнага Савета Саюза ССР у дзень выхаду дзесяцітысячнага нумара «Правды» ўзнагародзіў яе ордэнам Леніна.

«Правда» — любімая газета мільёнаў і мільёнаў чытачоў у нашай краіне і за рубяжом. Дзесяць год назад М. І. Калінін пісаў: «Правда» — адзіная ў свеце газета, другой такой не было і няма зараз». «Правда» з'яўляецца вядучай газетай магутнай савецкай сацыялістычнай дзяржавы, яна паказвае вялікі прыклад для ўсёй рабочай прэсы ўсяго свету.

Вось што гаворыць аб гэтым відны дзеяч французскага рабочага руху Марсель Кашэн:

«Правда» з'яўляецца найвялікшай народнай газетай свету. Яна знаходзіцца выключна на службе народа ўсіх народаў, на службе Праўды і Міру. «Правда» з'яўляецца прыкладам для ўсіх газет, пачэсная роля якіх заключаецца ў тым, каб выходзіць сур'ёзна, вучыць, заклікаць да барацьбы, арганізоўваць усіх людзей, усіх працаўнікоў свету, якія змагаюцца за вызваленне ад эксплуатацыі і рабства».

Саракагоддзе «Правды» — святая ўсяго большэвіцкага друку нашай краіны, якая вырасла і ўмацавалася за гады савецкай улады дзякуючы клопам партыі Леніна — Сталіна. Таварыш Сталін вучыць, што друк — гэта «сама моцная зброя, пры дапамозе якой партыя штодзённа, штогадзінна гаворыць з рабочым класам на сваёй, патрэбнай ёй мове. Іншых сродкаў працягнуць духоўныя ніці паміж партыяй і класам, іншага такога гібкага апарата ў прыродзе не існуе».

Кіруючыся ўказаннямі В. І. Леніна і І. В. Сталіна, камуністычная партыя стварыла ў нашай краіне шырокую сетку савецкага друку. Зараз у Савецкім Саюзе выпускаецца больш 7 800 газет, звыш 1 400 часопісаў і іншых перыядычных выданняў. Сярэдні разавы тыраж газет дасягнуў у мінулым годзе 36 мільёнаў экзэмпляраў. Велізарнымі тыражамі выдаюцца ў нашай краіне кнігі.

За гады савецкай улады шырокае развіццё атрымаў друк

у нацыянальных рэспубліках. Наглядны прыклад таму — Беларусь. У гарадах і раёнах рэспублікі зараз выходзіць 10 рэспубліканскіх, 12 абласных, звыш 300 раённых, палітадзельскіх і шматтыражных газет, каля дзесяці часопісаў. Сотні тысяч працоўных рэспублікі атрымалі магчымасць чытаць газеты і часопісы на роднай мове.

Акрамя газет і часопісаў, у Беларусі на роднай мове выдаюцца творы класікаў марксізма-ленінізма, мастацкая літаратура, кнігі наватараў вытворчасці, навуковыя працы. Вялікай падзеяй у ідэйным жыцці беларускага народа з'явілася завяршэнне першага выдання Твораў В. І. Леніна на беларускай мове (пераклад з чацвертага рускага выдання). На беларускай мове выпушчана таксама трынаццаць тамоў Твораў І. В. Сталіна. Значнымі тыражамі выданы ў рэспубліцы пасобныя творы К. Маркса і Ф. Энгельса.

Агульны тыраж марксісцка-ленінскай літаратуры, выданай у рэспубліцы ў савецкі час, перавышае дзевяць мільёнаў экзэмпляраў. Калі-ж узяць усю літаратуру, якая выдаецца на беларускай мове, то лічбы атрымаюцца яшчэ больш унушальныя. Даволі сказаць, што толькі за пасляваенныя гады ў рэспубліцы выдана на беларускай мове 2 411 назваў кніг агульным тыражом да 60 мільёнаў экзэмпляраў.

Такое-ж шырокае развіццё атрымаў друк і ў іншых нацыянальных рэспубліках нашай краіны. Працы класікаў марксізма-ленінізма, газеты, часопісы, брашуры, творы мастацкай літаратуры, кнігі па розных галінах ведаў выдаюцца ў Савецкім Саюзе мільённымі тыражамі на 119 мовах.

Савецкі друк з'яўляецца сапраўды народным друкам. Ён карыстаецца вялікай любоўю і павагай у нашага народа. З першых дзён свайго існавання большэвіцкі друк з'яўляецца магутнай зброяй нашай партыі, калектыўным прапагандыстам, агітатарам і арганізатарам мас у барацьбе за перамогу вялікай справы Леніна — Сталіна, справы камунізма. Гісторыя большэвіцкага друку ёсць неад'емная частка гісторыі камуністычнай партыі, якая вядзе савецкі народ ад перамогі да перамогі.

Савецкі друк выражае і абараняе кроўныя інтарэсы свайго народа. Зараз, калі народы ўсіх краін выступаюць супроць новай вайны, савецкі друк кіруецца ўказаннямі таварыша Сталіна аб тым, што «шырокая кампанія за захаванне міру, як сродак выкрыцця злачынных махінацый падпальшчыкаў вайны, мае цяпер першаступеннае значэнне». Наш друк упорна і паслядоўна вядзе барацьбу за мір, дружбу і брацкае супрацоўніцтва паміж народамі, за дэмакратыю і сацыялізм.

У гэтай барацьбе за мір і бяспеку народаў савецкі друк не адзінокі. Усё больш расце і мацнее друк краін народнай дэмакратыі, камуністычны і дэмакратычны друк капіталістычных краін. Яны складаюць цяпер магутную сілу. І як-бы амерыкана-англійскія імперыялісты ні прабавалі заглушыць голас сваіх народаў, задушыць дэмакратычны і камуністычны друк, ім гэта не ўдасца.

Дзень большэвіцкага друку ў гэтым годзе адзначаецца ў абстаноўцы выдатных перамог, атрыманых нашай Радзімай на фронце мірнага будаўніцтва. Мінулы год азнаменаваўся новымі выдатнымі поспехамі савецкага народа ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі і культуры. Наш друк актыўна ўдзельнічае ва ўсенароднай барацьбе за новыя поспехі ў камуністычным будаўніцтве. Ва ўсёй сваёй практычнай рабоце наш друк кіруецца палітыкай большэвіцкай партыі, якая складае жыццёвую аснову савецкага ладу.

Наша Радзіма ўпэўнена ідзе ўперад, паспяхова ператвараючы ў жыццё сталінскую праграму будаўніцтва камунізма. У вялікай барацьбе савецкага народа за перамогу камунізма большэвіцкі друк з чэсцю выконвае задачы, ускладзеныя на яго партыяй Леніна — Сталіна.

Дыспетчар В. І. Шастапалава за работай.
Фото В. Кулака

ПОЕЗД АПЯРЭДЖВАЕ ГРАФІК

ПАРАВОЗ гатовы ў далёкі рэйс. Забяспечаны вадой і вугалем, паліты і начышчаны да бляску, ён з сілай выкідвае ў неба воблакі дыму. Магутны сталёвы арганізм толькі чакае, калі рука машыніста адчыніць рэгулятар... і тады, разам з першым цяжкім уздыхам машыны, застукваюць колы састава і пачнуць адлічваць кіламетр за кіламетрам, будзячы ваколіцы бадзёрым шумам працы.

Хто ў пару вырашэння пытання: «Кім быць? Якой прафесіі прысвяціць сваё жыццё?» бачыў гэты напісаны багатымі фарбамі жыцця малюнак, той (можна напэўна сказаць) перастаў існаваць для ўсяго, акрамя транспарту.

— Буду чыгуначніцай, — сказала Вера сваім бацькам.

Юнацкая мара, падмацаваная стараннай вучобай, упартасцю і напружаннем усіх сіл, хутка ажыццявілася. Комсамолка Вера Шастапалава заняла сваё месца ў страі арміі савецкіх чыгуначнікаў.

... Чакаючы прыбыцця зменшчыка, машыніст Георгій Якаўлевіч Дутаў рашыў яшчэ раз аглядзець лакаматыў. З малаточкам у руцэ ён абыходзіў вакол паравоза, прыдзірліва аглядаў кожную дэталю, жадаючы лішні раз пераканацца, што напарніку перадаецца зусім спраўная машына. Георгій Якаўлевіч схіліўся над буксай, калі пачуўся галас качагара:

— Механік! Дыспетчар чакае! Георгій Якаўлевіч павярнуўся і сустрэўся поглядам з дыспетчарам Верай Іванаўнай Шастапалавай. Яна сказала, што ёй трэба параіцца з машыністам з прычыны адной вельмі важнай справы. Таму вось і прышла сюды ў вольны ад работы час.

Хутка прышоў напарнік. Дутаў здаў паравоз.

— Цяпер я вольны, таварыш дыспетчар!

Яны накіраваліся ў чырвоны куток дэпо. У гэтыя раннія гадзіны там рэдка бываюць наведвальнікі. Перашкаджаць ніхто не будзе. Вера Іванаўна параіла пакуль не здаваць маршрутны ліст: ён спатрэбіцца ў час гутаркі.

Калі прышлі ў чырвоны куток, Вера Іванаўна дастала свежы нумар газеты і, падаючы машыністу, спытала:

— Чытаў? — яна паказала артыкул, дзе расказвалася аб метадах дыспетчарскага камандавання, прапанаваным і ажыццёўленым дзяжурным па Мінскаму аддзяленню Паўлам Дзмітрыевічам Суднікавым.

— Чытаў, Вера Іванаўна, — з уздыхам сказаў машыніст. — Толькі надобным словам успамінаў нашых дыспетчараў. Зноў сёння ў Бяроза-Картузскай без усякай карысці прастаялі каля васьмі гадзін. І чаго паравоз трымалі, не зразумею?! Планіруюць, называюць...

Машыніст быў правы. Яго словы былі прамым абвінавачаннем усяму дыспетчарскаму калектыву аддзялення. Хоць зараз Дутаў называў прозвішчы іншых дыспетчараў, па чыёй віне паравоз бязмэтна стаяў у пункце абароту, Вера Іванаўна гаварыла сабе: «А ты хіба лепшая? Хіба ў твае дзяжурствы не бывае падобных выпадкаў? Магчыма, толькі з-за тактычнасці Георгій Якаўлевіч не гаворыць аб табе самой».

— Сістэму трэба мяняць, — закончыў Дутаў. — Не прыдатна яна для нас; трэба зрабіць такую, якую ўвёў у Мінску Суднікаў. Не за тысячы верст жывем... Гляньце на мой маршрут. Шэсць гадзін працаваў; астатнія дзесяць дарэмна стаяла машына...

— Вось аб гэтым я і хацела з вамі пагутарыць, — сказала Вера Іванаўна і пачала дзяліцца сваімі думкамі.

У выніку вывучэння суднікаўскіх прыёмаў планавання і рэгулявання руху паяздоў і абароту лакаматываў у яе нарадзіліся смелыя думкі. Самае істотнае заключалася ў тым, каб арганізаваць работу паравозаў без працяглых і бескарных стаянак у пункце абароту, на станцыі Бяроза-Картузская. Але адно непакоіла дыспетчара: ці справяцца паравозныя брыгады?

У самы разгар гутаркі паміж дыспетчарам і машыністам, калі яны вычэрчвалі праектны графік, у чырвоны куток зайшоў дзяжурны па аддзяленню Сяргей Іванавіч Лізуноў.

— А я па ўсяму дэпо іх шукаю, — пераступіўшы парог, сказаў ён. — Вось чытайце: атрымаў толькі што з рук паштальёна.

Пісьмо было на адрас Лізунова.

— Чытайце, гэта датычыць усіх!

Пісьмо прышло з Мінска. Суднікаў і ўся яго змена прынялі новыя абавязальствы і выклікалі на спародніцтва змену Лізунова. Суднікаў абяцаў у бліжэйшы час прыехаць у Брэст, каб дапамагчы таварышам асвоіць новыя прыёмы дыспетчарскага камандавання.

Перш чым адказаць на выклік, Лізуноў хацеў параіцца з машыністамі і дыспетчарамі.

— А вы што тут вычэрчваеце? — спытаў Сяргей Іванавіч дыспетчара і машыніста. — Ды ў вас тут усё, як на нотах раскладзена. Бухгалтэрыя! Нават нумары паравозаў указаны...

Сяргей Іванавіч уважліва аднёсся да прапанаваных Верай Іванаўнай спосабаў павелічэння карыснай работы паравозаў. Ён з задавальненнем адзначыў, што думкі іх сходзяцца. І сапраўды, калі арганізаваць работу ўсіх паравозаў, каб яны паспявалі абарачацца за восем гадзін, то машыністы здолеюць павялічыць прабег лакаматываў на сто кіламетраў у суткі. А як паско-

рыцца абарот вагонаў! Нават папярэднія падлікі паказвалі, што змена зможа эканоміць за месяц больш пяцідзесяці тысяч рублёў.

— Паязды пойдучь з апырэджаннем раскладу! — сказаў машыніст Дутаў на развітанне. — Заўтра, Вера Іванаўна, — ваша дзяжурства. І я прашу пачаць з мяне...

Калі ўсе станцыі ўчастка Брэст — Бяроза-Картузкая атрымалі першы загад дыспетчара Шастапалавай аб тым, што ў восем ноль-ноль яна прыняла дзяжурства, на дыспетчарскім пульте ляжаў чоткі, прадуманы план дзеянняў.

— Ну, як справы? — спытаў Лізуноў, зазірнуўшы ў дыспетчарскую.

— Дутаў едзе ўперадзе пасажырскага. У Бярозе-Картузкай машына Бугаёва. Зараз адпраўляецца на Брэст. За восем гадзін туды і назад...

— Дыспетчар, — пачуўся далёкі голас у рэпрадуктары. — Машыніст Дутаў гаворыць. Прыбыў на дваццаць хвілін раней раскладу. Лакаматыў у спраўнасці, магу ісці назад у Брэст...

Ужо ў першае дзяжурства, творча прымяніўшы метады Суднікава, дыспетчар Шастапалава дабілася вялікіх поспехаў. Кожны паравоз прабегаў звыш устаноўленай нормы на трыццаць-сорок кіламетраў. Заданне па ўчастковай хуткасці было перавыканана. Паязды прайшлі з апырэджаннем раскладу.

У дыспетчарскім калектыве Брэсц-

кага аддзялення Веру Шастапалаву ведаюць як чалавека нястомнага ў пошуках новых прыёмаў дыспетчарскага камандавання. Метады Паўла Суднікава яна дапоўніла сваім наватарствам — спалучыла паяздную работу з грузавой, што дазволіла скараціць простой вагонаў на прамежкавых станцыях. Як і Суднікаў, яна ўзгадняе свае

На здымку: П. Д. Суднікаў (у цэнтры) назірае за работай сваіх паслядоўцаў В. М. Цюрына і Ф. І. Садоўскай.

Фото А. Дзітлава

дзеянні з дыспетчарамі суседніх аддзяленняў.

У адно з яе апошніх дзяжурстваў паравоз машыніста Бугаёва мог затрымацца на станцыі Бяроза-Картузкая. Каб прадухіліць пагрозу простаю лакаматыва, яна дамовілася з дыспетчарам Баранавіцкага аддзялення Нікіцюком аб тым, каб той хутчэй падвёў састаў на стыкавую станцыю. Сусед выканаў просьбу. У выніку паравоз Бугаёва без затрымкі павёў поезд на Брэст. Падобныя цяжкасці Вера Іванаўна заўсёды пераадоўвае ўмелым маневрам. Часта яна практыкуе пропуск паяздоў з апырэджаннем раскладу на ліміціруючых перагонах.

Дыспетчар Шастапалава — верны прыяцель пяцісотнікаў. З яе дапамогай многія машыністы навучыліся вадзіць маршруты цяжкай вагі.

На выклік змены Паўла Суднікава змена Сяргея Лізунова прыняла адказныя абавязацельствы: перавыканаць у першым квартале нормы сярэднесутачнага прабега паравозаў на дваццаць пяць кіламетраў, паскорыць абарот вагонаў на адну гадзіну, перавыканаць план пагрузкі на 10 процантаў, за кошт лепшага скарыстання асноўных тэхнічных сродкаў даць дзяржаве 215 тысяч рублёў эканоміі. Змена паспяхова выконвае свае абавязацельствы.

У агульных поспехах знайшла сваё адлюстраванне стаханаўская праца майстра дыспетчарскага камандавання Веры Іванаўны Шастапалавай.

Д. ЛОСЕУ

Першаму Мая—дастойную сустрэчу

Па ўсіх прадпрыемствах рэспублікі разгарнулася соцыялістычнае спаборніцтва за дастойную сустрэчу Першага Мая.

На Магілёўскім металаапрацоўчым камбінаце, дзе я працую, няма рабочага або работніцы, якія не ўключыліся-б у перадмайскае спаборніцтва.

Я абавязалася працаваць хутка, даваць прадукцыю толькі выдатнай якасці, максімальна ўшчыльніць рабочы час, павялічыць стойкасць рэжучага інструмента. Аперацыі, якія выконваюцца мною: запрэсоўка вала ў пакет ротара, пасадка флянцаў і падшыпнікаў на вал і проточка ротара — патрабуюць выключнай уважлівасці, дакладнасці.

Каб паскорыць працэс, я пачала праточваць ротар адначасова з пасадкай падшыпнікаў на вал. Гэта дало значную эканомію часу, дазволіла павялічыць выпуск прадукцыі.

Уключыўшыся ў спаборніцтва, уважліва сачу за пачынаннямі наватараў вытворчасці, паспяхова выкарыстоўваю іх вопыт павелічэння хуткасці стан-

ка пры дапамозе разцоў з напайкамі цвёрдага сплаву.

Ініцыятыва стаханаўца Мінскага трактарнага завода т. Арэхоўскага прымусіла падумаць над тым, як павялічыць стойкасць разца. Пасля многіх эксперыментаў мне ўдалося знайсці яго рацыянальную геаметрыю. Дзякуючы правільнай заточцы і своєчасвай запраўцы я прадоўжыла тэрмін службы разца больш як у два разы.

У дні перадмайскага спаборніцтва я дабілася штомесячнага зніжэння сабекошту па сваёй аперацыі на 200 рублёў, павысіла прадукцыйнасць працы больш чым удвая.

Я заклікаю ўсіх работніц нашай рэспублікі:

— Дарагія сяброўкі! Сустрэнем свята Першага Мая працоўнымі поспехамі, поўнасю скарыстаем усё новае, што ўносяць у нашу вытворчасць перадавыя стаханаўцы краіны!

Н. ШМІДТ,
токарь металаапрацоўчага камбіната

ЛЁС УРАДЖАЮ — У НАШЫХ РУКАХ

(АГЛЯД ПІСЕМ)

НАДЫШЛА вясна — час напружанай працы на калгасных палях, рашаючы этап у барацьбе за высокі ўраджай. Калгаснае сялянства рэспублікі пад кіраўніцтвам партыйных арганізацый прыклала шмат намаганняў у падрыхтоўцы да веснавой сяўбы, добра памятаючы народную прыказку: «Вясенні дзень год корміць».

Аб вялікім жаданні хутка і высокакасна правесці сяўбу расказваюць пісьмы калгасніц, паступіўшыя ў апошні час у рэдакцыю. У гэтых пісьмах адчуваецца гарачая зацікаўленасць калгасніц ва ўмацаванні калгаснай вытворчасці, іх вялікае імкненне выканаць рашэнне VIII пленума Цэнтральнага Камітэта КП(б)Б — дабіцца значнага павышэння ўраджайнасці ўсіх сельскагаспадарчых культур.

У Любчанскім раёне Баранавіцкай вобласці заслужанай славай карыстаецца ўзбуйнены калгас імя Варашылава. Старшынёй гэтага калгаса працуе дэпутат Вярхоўнага Савета СССР Ганна Трафімаўна Кумец. У калгасе 941 гектар ворнай зямлі і 1 263 гектары сенажаці. Не гледзячы на неспрыяльныя кліматычныя ўмовы мінулага года, сярэдняя ўраджайнасць усіх збожжавых складала 15 цэнтнераў з гектара. Перавыканан таксама трохгадовы план развіцця жывёлагадоўлі.

«Калгас дзейна рыхтуецца да веснавой сяўбы, — піша Ганна Трафімаўна. — Насенне ўсіх культур поўнаасцю засыпана, ачышчана і праверана на ўсхожасць. На палі вывезена вялікая колькасць торфу і гною».

Вялікая ўвага ў калгасе ўдзяляецца вырошчванню тэхнічных культур. У мінулым годзе на абласной сельскагаспадарчай выстаўцы лён варашылаўцаў заняў першае месца. Толькі прэміі-надбаўкі за лён калгас атрымаў 313 896 руб. У гэтым годзе, акрамя ільну і табаку, калгас будзе сеяць кок-сагіз.

Аб вялікіх поспехах у вырошчванні ільну піша звенняявая гэтага-ж калгаса В. І. Комар:

«У мінулым годзе наша звяно атрымала на плошчы ў 7 гектараў па 6 цэнтнераў насення і па 6,5 цэнтнера ільновалакна з гектара. Такіх поспехаў дабіліся мы дзякуючы прымяненню комплекса агра-тэхнічных мерапрыемстваў. Усе члены звяна працуюць добрасумленна. За год яны выпрацавалі па 400 — 450 працадзён. У мінулым годзе аднаго толькі збожжа я атрымала

1078 кг. К новаму году мне прэмію выдалі — 500 рублёў. Ніколі да калгаса ні я, ні іншыя нашы калгаснікі так добра не жылі».

Звяно В. І. Комар спаборнічае са звяном Героя Соцыялістычнай Працы П. Л. Калола з калгаса імя Леніна. Звяно поўнаасцю гатова да веснавой сяўбы. Удзастак пад лён узарала з восені, нарыхтавала попел і курыны памёт. Сеяць будуць па канюшынішчы. Члены звяна настойліва авалодваюць агра-тэхнічнымі ведамі. Без адрыву ад вытворчасці яны другі год вучацца на курсах трохгадовага навучання. Зараз рыхтуюцца да экзаменаў.

Умацаванне працоўнай дысцыпліны з'яўляецца важнейшай умовай барацьбы за высокі ўраджай. Гэта добра разумеюць перадавікі соцыялістычнай сельскай гаспадаркі.

«У гэтым годзе нашы жанчыны ўзялі на сябе абавязацельства выпрацаваць не менш як па 200 працадзён, — піша ў рэдакцыю А. А. Рабатуева, брыгадзір калгаса імя Варашылава Відзаўскага раёна Полацкай вобласці. — Мы вывезлі на палі торф і гной, памятаючы, што чым больш угнаенняў на палях, тым больш хлеба будзе ў засеках. Своечасова пасеем і забяспечым добры догляд за пасавамі.

У мяне заўсёды ў памяці словы таварыша Сталіна, што жанчына ў калгасе — вялікая сіла. Гэта наглядна відаць па нашаму калгасу. І старшыня калгаса, і намеснік, і рахункавод у нас жанчыны. Працуем дружна, як адна сям'я».

Сельская гаспадарка нашай рэспублікі хуткімі тэмпамі аснашчаецца перадавой тэхнікай. У гэтым ярка выражаюцца клопаты савецкай дзяржавы аб росце і развіцці нашых калгасаў. Усё больш і больш на калгасных палях працуе навейшых трактараў, камбайнаў і іншых машын. Ад сумленнай і ўпартай працы механізатараў ва многім залежыць ураджай.

«Дзякуй нашаму роднаму таварышу Сталіну і Савецкаму ўраду за выдатныя машыны, якія працуюць на нашых палях» — піша ў рэдакцыю Герой Соцыялістычнай Працы А. О. Сафонава з калгаса «Чырвоная Дубрава» Рагачоўскага раёна.

Аб вялікай адказнасці трактарыстаў за вырошчванне высокага ўраджаю расказвае брыгадзір трактарнай брыгады Відзаўскай МТС Яніна Генрыхіаўна Шавела. У соцыялістычным спаборніц-

тве мінулага года яе брыгада вышла на першае месца па МТС, выканаўшы план на 125 проц. Брыгада эканоміла 1000 кг гаручага.

Калгаснікі Ерканскага сельсавета, дзе працавалі машыны тав. Шавела, на значных плошчах сабралі па 12—14 цэнтнераў збожжавых культур і па 4—5 цэнтнераў ільновалакна з гектара.

Поспехі жаночай трактарнай брыгады — вынік вялікай масава-палітычнай работы, якую праводзіць сярод дзяўчат партыйная арганізацыя. Брыгада забяспечана газетамі і часопісамі. Тут вядуцца гутаркі аб вопыце знатнай трактарысткі Пашы Ангелінай і іншых лепшых механізатараў краіны.

Вывучыўшы рашэнні VIII пленума ЦК КП(б)Б, брыгада абавязалася правесці сяўбу ў самыя сціслыя тэрміны, захоўваючы поўнаасцю правілы агра-тэхнікі, дапамагчы калгасам вырасціць высокі ўраджай.

«Я звяртаюся да ўсіх дзяўчат-калгасніц нашай рэспублікі, — піша Яніна Генрыхіаўна, — з заклікам уступаць у рады механізатараў. Вялікае шчасце для кожнай з нас у дасканаласці авалодаць першакласнай тэхнікай нашай краіны. Умелымі рукамі жанчын павядзем трактары і камбайны на шырокія калгасныя палі».

Палявыя работы патрабуюць паўсямеснага актыўнага ўдзелу жанчын. Вельмі важна, каб ужо ў час сяўбы ў калгасах былі арганізаваны дзіцячыя яслі і пляцоўкі. М. Г. Мінкевіч з калгаса імя Сталіна Ляхавіцкага раёна расказвае, што ў мінулым годзе яслі на 28 дзяцей у іх калгасе працавалі добра. Дзеці былі забяспечаны лярвым харчаваннем і доглядам. «У гэтым годзе, — піша Мар'я Гаўрылаўна, — мы думаем адкрыць яслі к 1 мая. Дзяцей у яслях будзе яшчэ больш, бо маці пераканаліся на вопыце, што ў яслях культурна выхоўваюць дзяцей».

Аб паспяховай падрыхтоўцы да веснавой сяўбы пішуць у рэдакцыю: Герой Соцыялістычнай Працы, старшыня калгаса «Расоны» А. С. Гарэцкая, брыгадзір калгаса «Чырвоны баец» Лунінецкага раёна В. Е. Прыбаровіч і многія іншыя. У іх пісьмах ярка выказана адна думка: лёс ураджаю ў нашых руках. Прыкладзем усе сілы да таго, каб сваім багаццем ён парадаваў нашу любімую Радзіму і роднага таварыша Сталіна.

МАШЫНАБУДАЎНІКІ

А. Я. БЫКАЎ,
дырэктар завода «Гомсельмаш».

З НАДЫХОДАМ вечару залітыя электрычным святлом карпусы «Гомсельмаша» кідаюцца ў вочы здалёк, за некалькі кіламетраў.

Тут, на ўсходняй беразе, здаўна вядомай пад назвай Новікаўскі Гай, вырастае гігант сельскагаспадарчага машынабудавання Беларусі. Вялікая сталінская будоўля была закончана ў 1931 годзе. На месцы ўсходняга Гаю раскінуўся адзін з буйнейшых прамысловых раёнаў горада. Адсюль ва ўсе куткі краіны адгружаліся сельскагаспадарчыя машыны: клейтоны, веялкі, сартыроўкі, конныя прыводы, якія адыгралі вялікую ролю ў справе механізацыі сацыялістычнай сельскай гаспадаркі.

Фашысцкія варвары ператварылі завод у руіны.

...Роўнай чарадой удоўж асфальтаванай дарогі выцягнуліся вытворчыя і дапаможныя цэхі, абсталяваныя першакласнай тэхнікай. На росце завода відаць, як далёка пайшла ўгару наша прамысловасць за пасляваенныя гады. У цэхах устаноўлены аграгатныя, свідравальныя, такарныя, фрэзерныя, даўбёжныя станкі, шматтонныя паравыя молаты і прэсы; зманціраваны канвееры і паточныя лініі зборкі вузлоў і машын; паміж пралётаў няспынна рухаюцца пад'ёмныя краны-ўкосіны; уведзены ў дзеянне розныя механізмы, прыстасаванні. Усе працэсы вытворчасці па вырабу дэталяў, зборцы машын і пагрузцы іх на чыгуначныя платформы механізаваны.

Ад выпуску простых машын завод перайшоў на вытворчасць высокапрадукцыйных: складаных малатарань «МК-1100», матарных саломасіласарэзак, ільнотрапальных, кудзелепрыгатавальных, зернечышчальных машын і сіласных камбайнаў. Машыны з маркай «Гомсельмаша» можна сустрэць у стэпах Украіны і Заходняй Сібіры, на прасторах Памаложжа і Сярэдняй Азіі, у прыбалтыйскіх рэспубліках.

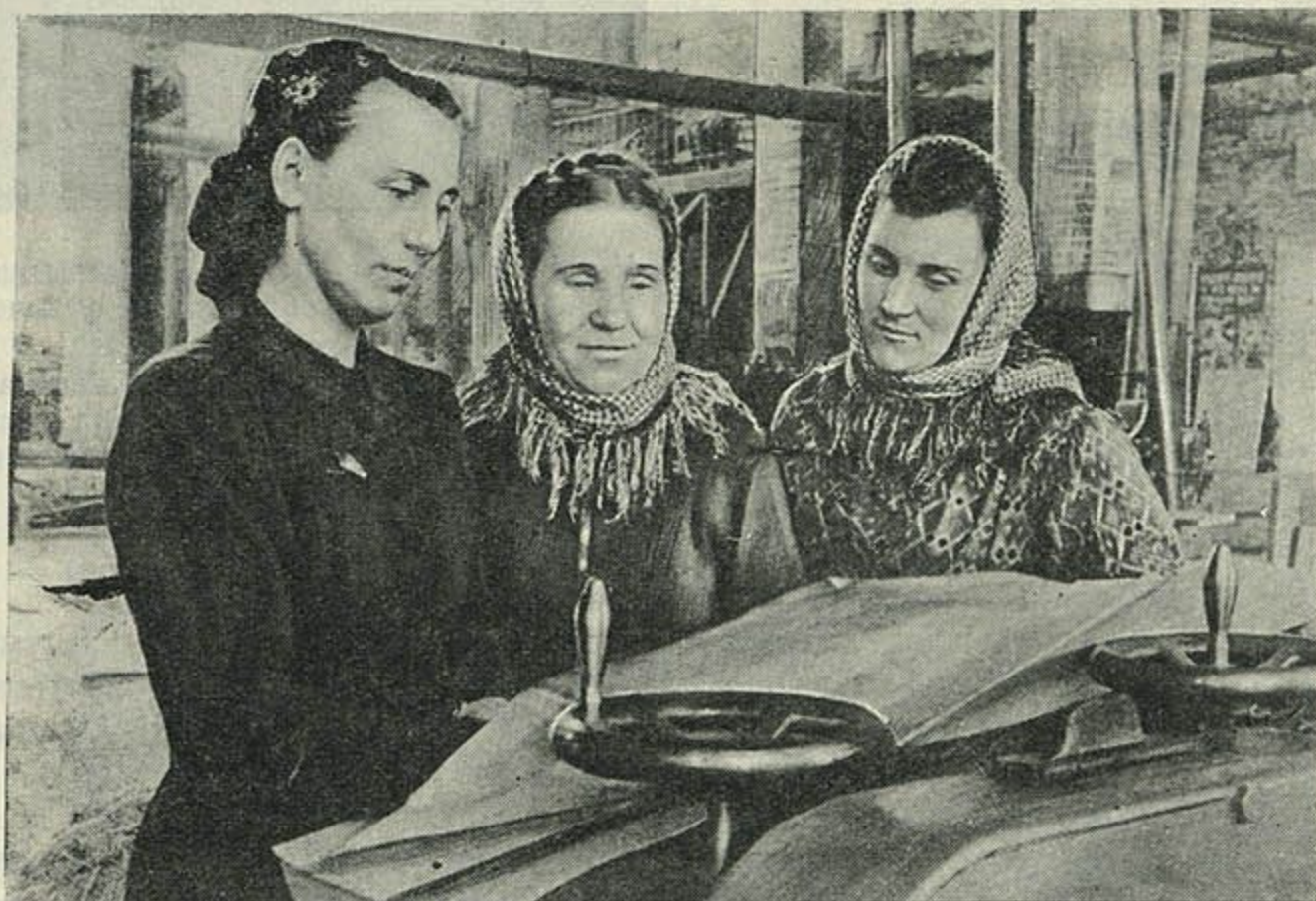
З года ў год расце прадукцыя завода. У 1949 годзе дзякуючы стаханаўскай працы рабочых і творчай ініцыятыве інжынерна-тэхнічных работнікаў завод перавысіў даваенны ўзровень вытворчасці. У 1951 годзе ў параўнанні з 1940 годам выпуск валавой прадукцыі

павялічыўся больш, як у 2,6 раза. Толькі за два апошнія гады калектыву завода асвоіў выпуск 8 марак новых сельскагаспадарчых машын.

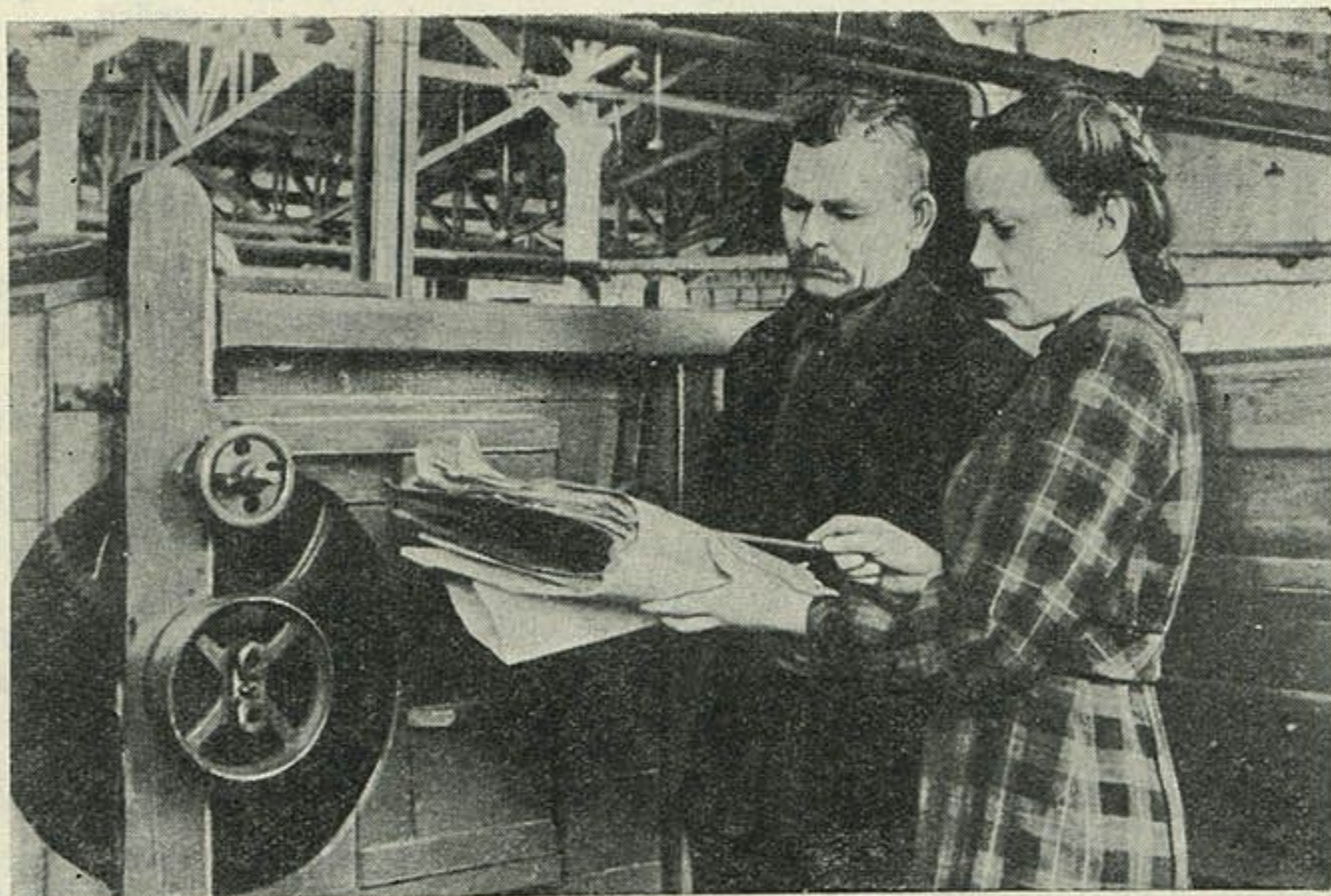
Асабліва радасным для гомсельмашаў-

цаў быў 1951 год. Машынабудаванні з часцю стрымалі слова, дадзенае прывадару народаў таварышу Сталіну. Яны датэрмінова выканалі гадавы вытворчы план і адгрузілі сельскай гаспадарцы сотні машын звыш плана. 250 матарных саломасіласарэзак выпушчаны за кошт эканомленага металу. Ад зніжэння сабекошту завод атрымаў каля 4 мільёнаў рублёў эканоміі, ад укаранення рацыяналізатарскіх прапановаў і вынаходстваў — 1 240 тысяч рублёў. Агульны прыбытак склаў больш 6 мільёнаў рублёў.

У гэтым годзе, на два з паловай месяцы раней тэрміну, гомсельмашаўцы асвоілі выпуск новых веялак-сартыро-

Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, майстар дрэваапрацоўчага цэха Н. Ф. Гарбачова расказвае станочніцам Ксені Новікавай і Софі Фракун аб прыёмах рацыянальнага раскрою драўніны.

Малады інжынер канструктарскага бюро Тацяна Сёмкіна і майстар зборкі Ф. К. Шырокаў праглядаюць чарцяжы новай машыны

вак. Першыя партыі гэтых машын адгружаны датэрмінова ў Калінінскую, Бранскую, Куйбышэўскую і іншыя вобласці краіны.

Машынабудаўнікі датэрмінова завяршылі студзеньскі план. Ва ўсіх цэхах разгарнулася спаборніцтва за пераход на калектыўную стаханаўскую працу. За права называцца стаханаўскім змагаюцца калектывы ліцейнага, метызнага, кавальска-прэсавага, механічнага цэха № 4, зборачнага цэха № 3. Многія ўчасткі перайшлі на калектыўную стаханаўскую працу. Гомсельмашаўцы горада падхапілі пачынанні наватараў краіны.

На выніках Усесаюзнага спаборніцтва за IV квартал мінулага года калектыву завода прысуджана другая прэмія.

Вялікі ўклад у поспехі машынабудаўнікоў унеслі сваёй плённай працай жанчыны, якія складаюць абсалютную большасць рабочых завода. У цэхах і аддзелах шмат жанчын працуе інжынерамі-тэхнолагамі, урачамі, тэхнікамі, майстрамі. Шмат на заводзе і радавых работніц — станочніц, фармоўшчыц, стрыжнёўшчыц, токараў, якія самааддана працуюць нароўні з мужчынамі.

У дрэваапрацоўчым цэху майстрам па раскрою працуе зараз дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Ніна Філіпаўна Гарбачова. Свой працоўны шлях яна пачала вучаніцай станочніцы і за добрую работу была вылучана на пасаду майстра. Зараз гэтая простая савецкая жанчына — дзяржаўны дзеяч. Людзі розных прафесій і ўзростаў звяртаюцца да яе за парадай і дапамогай. І заўсёды яна знаходзіць час разабраць скаргу або задаволіць просьбу. Многім станочніцам дапамагла яна авалодаць сваёй спецыяльнасцю. Станочніцы Захарэнка, Нові-

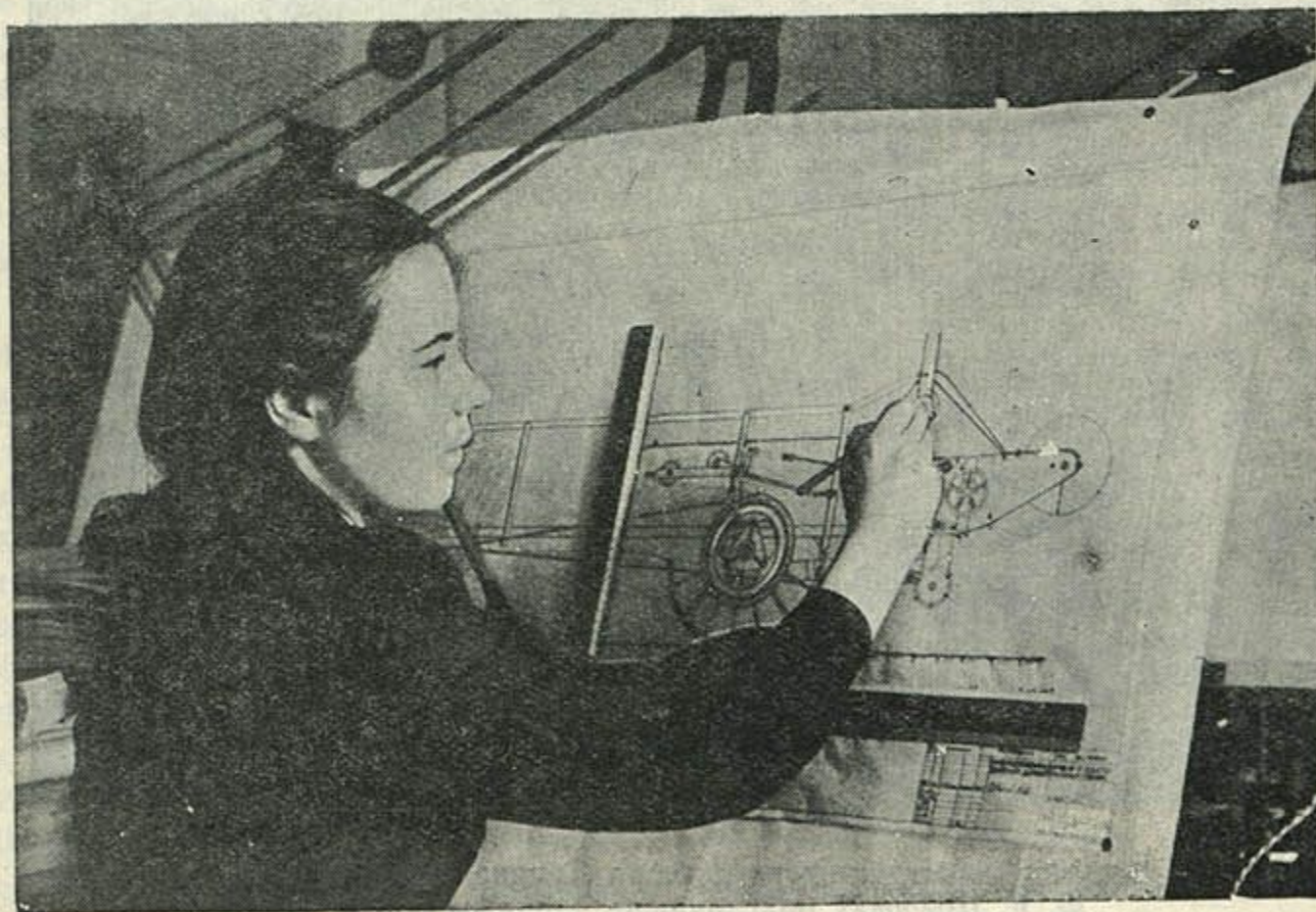

У дзіцячым садзе завода «Гомсельмаш» выхоўваецца звыш 100 дзяцей рабочых і служачых.

На здымку: кантралёр ліцейнага цэха Мар'я Фёдораўна Нікіціна пасля работы забірае з дзіцячага сада сваю дачку Валу.

кава, Жыдзецкая і Казакова працуюць зараз па метаду люблінскіх наватараў Лаўрэатаў Сталінскай прэміі Антаніны Жандаравай і Вольгі Агафонавай.

Выдатныя жанчыны працуюць у ліцейным цэху. Яны — брыгадзіры, майстры, фармоўшчыцы, стрыжнёўшчыцы, абрубшчыцы, наждачніцы. Жанчыны выступілі ініцыятарамі барацьбы за зніжэнне браку. Дзякуючы іх дапамозе ліцейшчыкі на 50 процантаў знізілі брак.

дабіліся вялікай эканоміі. Калектыву цэха вось ужо ў трэці раз прысуджаецца пераходны Чырвоны сцяг завода. І ў гэтым — вялікая заслуга жанчын. Ганна Бабічава, якая прышла ў цэх у 1930 годзе, кіруе зараз участкам стрыжнёўшчыц, дзе працуюць толькі яе выхаванкі. Учасак з месяца ў месяц перавыконвае заданні. Стрыжнёўшчыцы Саладухіна, Балотная, Шаўцова, працуючы на самых адказных і складаных заказах, даюць па дзве і больш норм за змену. Абрубшчыцы Грыгоранка, Шапава, фармоўшчыца Калантай, наждачніца Акушка, з'ёмшчыца апок Матвеевка, выбаршчыцы Жук, Расанава і многія іншыя слаўна працуюць на карысць сваёй Радзімы.

Плённа працуюць жанчыны ў якасці інжынераў, канструктараў, тэхнікаў. У творчым садружстве з рабочымі яны стварылі шмат новых канструкцый машын. Ганна Нізаўцова — вядучы канструктар, дапытлівы вынаходца, здольны і таленавіты інжынер — распрацавала канструкцыю гноераскідвальніка, а зараз працуе над стварэннем новай канструкцыі торфараскідвальніка. Інжынер-канструктар Мар'я Брахмальна плённа працуе над удасканаленнем даільнай устаноўкі. Малады спецыяліст інжынер-канструктар Ніна Яіна распрацоўвае канструкцыю халадзільніка. Тэхнік-канструктар Волкава стварыла новую канструкцыю аўтавадакачкі.

Тэхнік-канструктар Трафімук выбрана намеснікам старшыні заўкома.

... Калі з заводскім гудком канчаецца працоўны дзень, жанчыны спяшаюць на рабочы пасёлак, які тры гады назад вырас побач з заводам. Яго ўпрыгожваюць 26 двухпавярховых будынкаў. Тут працуюць магазіны, пошта, аптэка, банк, дзіцячы сад. У цэнтры горада, па Комсамольскай вуліцы, заканчваецца будаўніцтва чатырохпавярховага дома. Дзеці машынабудаўнікоў маюць магчымасць адпачываць летам у добраўпарадкаваным піонерскім лагерах. Намячаецца будаўніцтва дзіцячага санаторыя, а для рабочых — начнога санаторыя. Дзесяткі жанчын культурна праводзяць свой адпачынак у санаторыях і на курортах Крыма і Каўказа, у доме адпачынку «Чонкі».

Зараз жанчыны «Гомсельмаша» самааддана змагаюцца за датэрміновае выкананне вытворчага плана 1952 года.

Інжынер канструктарскага бюро завода «Гомсельмаш» комсамолка Ганна Нізаўцова за работай у канструктарскім бюро.

Фото Н. Дзяругіна (БелТА)

САДРУЖАСТВА

У КАЛГАС імя Сталіна Шчучынскага раёна прыехалі госці — знатныя буракаводы братняй Украіны Фёкла Швідка і Мар'я Нагурна. Яны больш тыдня аб'язджалі калгасы Гродзеншчыны, знаёміліся з работай тутэйшых буракаводаў, перадавалі ім свой багаты вопыт вырошчвання высокіх ураджаяў цукровых буракоў.

... У калгасным клубе паўнятка людзей. Сустракаць гасцей сабраліся паляводы і гароднікі, прышлі звеннявыя з суседняга калгаса імя Ракасоўскага.

Першай папрасіла слова знатная звеннявая калгаса імя Куйбышэва Кіеўскай вобласці дэпутат Вярхоўнага Савета СССР Фёкла Аляксандраўна Швідка. Яна перадала калгаснікам Гродзеншчыны прывітанне ад калгаснікаў Кіеўшчыны і пачала апавядаць, як ва ўмовах не зусім спрыяўшага леташняга надвор'я яе звяно сабрала па 935 цэнтнераў цукровых буракоў з кожнага гектара.

Звеннявую слухалі з затоенай увагай, і толькі ледзь улоўны голас пачуўся з парэдняга раду.

— 935 цэнтнераў буракоў з гектара! Гэта-ж у нас і пяць гектараў столькі не дадуць...

— Дадучь! — сказала знатная буракаводка Украіны. — Не зямля, дык нашы рукі, наша кемнасць і машыны. Думаеце, у нас ураджай сам у рукі прышоў? Думаеце, мала папрацавалі мы на сваіх ланках? — з мяккім украінскім акцэнтам гаварыла Фёкла Аляксандраўна. — Глебы ў нас добрыя, самі ведаеце, які ўраджай дае украінскі чарназём. Але калі не прыкласці рук, то самая лепшая зямля нічога не дасць. У нашым-жа калгасе на тых-жа чарназёмах паасобныя звенні даюць толькі па 180 цэнтнераў буракоў з гектара.

Звеннявая расказала, як буракаводы калгаса імя Куйбышэва з года ў год павышаюць культуру земляробства, павялічваюць колькасць угнаенняў у глебе, паліпшаюць апрацоўку зямлі і догляд пасеваў. Яшчэ стаяць у полі снапы, а калгасніцы бяруцца ўжо за падвозку гною пад зяблевае ворыва. Не паспеюць калгаснікі звесці з поля ўраджай, як трактар пачынае лушчэнне сцерні.

— А што вы робіце на сваім участку вясной? — пачуўся звонкі голас звеннявой Лены Андруковіч. — Ці хапае на вашым полі вільгаці?

— Вільгаць трэба берагчы. Ранняя вясной мы барануем зябліва ў два сляды — закрываем вільгаць, як кажуць аграномы. І высаваем буракі таксама рана, яшчэ ў сярэдзіне красавіка. У нас такая прымета: калі паляводы ўзяліся за сяўбу ранніх збожжавых, то ведай — пара сеяць буракі.

— Ранняя сяўба ў вільготную глебу — гэта гарантыя высокага ўраджаю, — прадаўжала Фёкла Аляксандраўна. — Я ўжо не кажу пра ўгнаенні, пра грануляваны суперфасфат. Які мы ўносім у радкі па аднаму цэнтнеру на гектар разам з насеннем буракоў. Што датычыцца ўгнаення, то кожнаму зразумела: чым яго больш — тым лепш. Мы, напрыклад, летась вывезлі на чатыры гектары 250 тон гною. А на вашай зямлі ўгнаенне ніколі не нікодіць. Пра догляд пасеваў трэба сказаць, што важнейшай работай з'яўляецца тут

шароўка міжраддзяў, прарывка і праверка ўсходаў. Ад гэтага ва многім залежыць ураджай. Трэба ўмела прарваць, а часам і падсазіць бурачкі, але роўнамерна па ўсёй плошчы, каб на гектары было не менш 110 тысяч раслін.

Звеннявая раіць, як лепш правяраць усходы. Пакідаць у радках трэба самыя моцныя калівы, пасля пухліцы міжраддзі, падкармливаць маладыя расліны, каб забяспечыць хуткі рост бурака, а пасля наапаўненне ў ім цукру.

Потым выступіла Мар'я Васільеўна Нагурна — звеннявая калгаса імя Леніна Каменец-Падольскай вобласці, Герой Соцыялістычнай Працы.

— Калі я ад'язджала, нашы буракаводы наказвалі мне: «Ты едзеш, Марыйка, у госці да маладых беларускіх буракаводаў. Перадай ім наш вопыт, раскажы ім, як мы на кож-

Герой Соцыялістычнай Працы Мар'я Нагурна і дэпутат Вярхоўнага Савета СССР, звеннявая калгаса імя Куйбышэва Кіеўскай вобласці Фёкла Швідка сярод звеннявых буракаводаў калгаса імя Андрэева Свідэльскага раёна.

Фото А. Карніцкага

ным з 226 гектараў сабралі па 405 цэнтнераў буракоў».

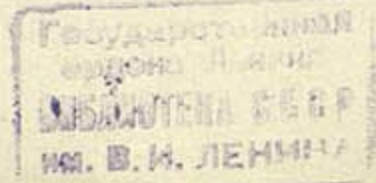
Пасля слова ўзяла Юзэфа Комар — звеннявая суседняга калгаса імя Ракасоўскага Шчучынскага раёна.

— Таварышы! У нас сапраўднае вытворчае садружства. Нашы сёстры з братняй Украіны дзеляцца з намі сваім вопытам вырошчвання высокіх ураджаяў буракоў. А што гэта за культура — самі ведаеце. Невялікі бурак — кілаграм вагою, а ў ім 200 грамаў цукру. Я хачу сёння выклікаць Мар'ю Нагурну на соцыялістычнае спаборніцтва. Пачну даганяць яе. Выращчу сёлета 500 цэнтнераў!

Буракаводы двух сумежных калгасаў імя Сталіна і імя Ракасоўскага заключылі дагаворы на соцыялістычнае спаборніцтва са знатнымі буракаводамі Украіны. Выступалі звеннявыя Алеся Паляжынская, Ірэна Вальмінская, Лена Андруковіч. Яны заклікалі ўсіх калгасніц напружыць свае сілы ў барацьбе за высокія ўраджаі, забяспечыць першы ў рэспубліцы Свідэльскі цукровы завод уласнай сыравінай.

Была позняя ноч, а ў калгасным клубе ўсё яшчэ гарэлі агні. Цёпла развіталіся госці з маладымі буракаводамі, жадалі ім поспеху і плённай працы.

А. МАТУСЕВІЧ.

В. Н. ПОЛА

Б. В. ПЛАТОНАУ

Л. І. РЖЭЦКАЯ

СВЯТА БЕЛАРУСКАГА МАСТАЦТВА

А. БУТАКОЎ

ШТОГОДНЯЕ прысуджэнне Сталінскіх прэмій за выдатныя работы ў галіне навукі, вынаходства, літаратуры і мастацтва ёсць праяўленне бацькоўскіх клопатаў нашай партыі і ўрада аб перадавых барацьбітах за росквіт сацыялістычнай культуры ў нашай краіне.

Сярод 104-х работнікаў мастацтва, удастоеных Сталінскай прэміі за 1951 г., ёсць група работнікаў беларускага тэатра імя Янкі Купалы, удастоеная Сталінскай прэміі за ўдзел у спектаклі «Пяюць жаваранкі» Кандрата Крапівы. Гэта — выдатнае свята не толькі для тэатра імя Янкі Купалы, але і для ўсяго беларускага мастацтва.

Тэатр імя Янкі Купалы — старэйшы і вядучы тэатральны калектыў нашай рэспублікі. Творчыя дасягненні яго шырока вядомы ў Маскве і Ленінградзе, на Украіне і ў Сібіры.

За 30 з лішнім год свайго існавання тэатр выхаваў вялікую плеяду выдатных майстроў тэатральнага мастацтва, сярод якіх значнае месца займаюць жанчыны. Беларускі народ добра ведае і гарача любіць творчасць такіх выдатных актрыс тэатра, як народнай артысткі БССР лаўрэата Сталінскай прэміі І. Ждановіч, як народных артыстак БССР О. Галіны і Л. Ржэцкай, як заслужаных артыстак рэспублікі В. Пола, Л. Шынко, С. Станюты, Р. Кашэльнікавай. Разам з вядомымі актормі Г. Глебавым, Б. Платонавым, В. Дзядзюшкай, В. Владамірскім, К. Саннікавым, Г. Грыгонісам, Л. Рахленкай, Б. Кудраўцавым, І. Шаціла і многімі іншымі яны складаюць неад'емную частку творчага ансамбля тэатра.

У канцы 1944 года тэатр імя Янкі Купалы вярнуўся з Томска ў сталіцу сваёй рэспублікі, каб сваім баявым мастацтвам садзейнічаць агульнанароднай справе канчатковага разгрому фашысцкіх войск, аднаўленню зруйнаванай гаспадаркі рэспублікі.

Праходзіць чатыры гады — і калектыў тэатра дабіваецца першага буйнага творчага поспеху за пасляваенны перыяд. За пастановку спектакля аб легендарным герою беларускага народа Канстанціне Заслонаве яму прысуджаецца Сталінская прэмія. Сярод артыстаў, удастоеных высокага звання лаўрэата, была і народная артыстка БССР І. Ждановіч.

... Праходзіць яшчэ чатыры гады — і тэатр атрымлівае новую творчую перамогу: за пастановку радаснага, аптымістычнага спектакля «Пяюць жаваранкі» шасці яго ўдзельнікам на чале з рэжысёрам К. Саннікавым прысуджаецца таксама Сталінская прэмія. Высокае званне лаўрэатаў атрымлі-

ваюць народны артыст СССР Б. Платонаў, народныя артысты БССР В. Дзядзюшка, Л. Ржэцкая, заслужаная артыстка БССР В. Пола і маладая актрыса Л. Драздова.

В. Дзядзюшка выконвае ў спектаклі «Пяюць жаваранкі» цэнтральную ролю — старшыні калгаса «Новая ніва» Пытляванага. У час спектакля глядачы забываюць, што Пытляваны — гэта мастацкі вобраз, створаны талентам драматурга і актара. Жэсты і словы яго бязмежна натуральныя, паходка размахыстая і ўпэўненая, здаецца, што думкі, пачудзі і словы Пытляванага-Дзядзюшкі нараджаюцца тут-жа, непасрэдна на сцэне: ці то ў чыстай і ўтульнай хаце Аўдоціі Вярбіцкай, ці ў цеснай і халоднай канторы Пытляванага, ці на нарадзе ў абкоме, ці на вяселлі Насці і Міколы.

Актар дабіўся поўнага сцэнічнага пераўвасаблення — і створаны ім вобраз ажыў на сцэне ва ўсёй сваёй рознастайнасці. Глядач выразна бачыць, як ад першай да апошняй карціны спектакля Пытляваны расце, развіваецца і перараджаецца, як паступова злітае з яго ўсё адсталае, закарэнае — зазнайства і бахвальства, імкненне жыць толькі дзеля сытасці, у бескультур'і, ва ўласніцтве, што штурхае яго на разарэнне грамадскай гаспадаркі калгаса. Пасля сцэны ў абкоме, дзе Пытляваны-Дзядзюшка з вялікай цяжкасцю, але паступова і ўрэшце рашуча ўсведамляе свае памылкі, глядач бачыць, як знешне і ўнутрана змяняецца старшыня. Глядач глыбока верыць у тое, што ўсхваляваныя, глыбока прачутыя словы Пытлявана-Дзядзюшка не кідае на вецер, што яго калгас, у якім ёсць шмат цудоўных людзей, сапраўды ў бліжэйшы час выйдзе зноў у перадавыя.

Вобразы нашых сучаснікаў — любімыя і лепшыя ролі В. Дзядзюшкі. Мірон Бокуць у «Пагібелі воўка» Э. Самуйлёнка, Крушына ў «Канстанціне Заслонаве» А. Маўзона, Пытляваны ў «Пяюць жаваранкі» К. Крапівы, папаша Фларымон у спектаклі «На досвітку» А. Макаёнка — вось далёка няпоўны пералік лепшых ролей таленавітага артыста.

Яшчэ больш вядомы беларускаму глядачу артыст Б. Платонаў. За пасляваенныя гады ён стварыў цэлую галерэю выдатных сцэнічных персанажаў, сярод якіх найбольшай папулярнасцю карыстаецца натхнёны вобраз Канстанціна Заслонова — героя-барацьбіта за шчасце беларускага народа. Разумнага партыйнага кіраўніка большэвіцкага падполля Максіма Іванавіча малюе Б. Платонаў у спектаклі «Гэта было ў Мінску» А. Кучара. Талент актара шырокі і шматгранны.

К. Н. САННИКАУ

Л. С. ДРАЗДОВА

В. І. ДЗЯДЗЮШКА

З няменшым поспехам іграе ён светлы шэкспіраўскі вобраз палымянага Рамэо, купца Лапахіна ў «Вішнёвым садзе» А. Чэхава. Востры юмар, пачуццё сатыры і камедыйнасці бачыць глядач у таленце артыста, калі ён іграе пустога шляхціча Быкоўскага ў «Паўліны» або падхаліма Зёлкіна ў сатырычнай камедыі К. Крапівы «Хто смяецца апошні».

У вобразе Туміловіча ў спектаклі «Пяюць жаваранкі» Б. Платонаў з новай сілай раскрывае сваё майстэрства, свае здольнасці даваць цэлыя, манументальныя вобразы перадавых савецкіх людзей—будаўнікоў камунізма. Туміловіч—старшыня калгаса «Светлы шлях» у выкананні Б. Платонава—рэзка адрозніваецца ад Пытляванага не толькі сваім знешнім выглядам, але перш за ўсё ўнутраным складам сваёй душы, сваім светапоглядам, палымяным імкненнем у камуністычнае заўтра. Ён—спакойны і разважлівы кіраўнік, неспешлівы, але справядлівы ў рашэннях, дзеяннях, мяккі і ўважлівы ў абыходжанні з людзьмі, непрымірымы да закаранеласці і рутынерства, цвёрды і настойлівы ў палітыцы калгаснага будаўніцтва.

Невысокая, каранастая фігура Туміловіча-Платонава, яго спакойны, упэўнены, ласкавы позірк—усё гэта выклікае гарачыя сімпатыі глядача. Вобраз Туміловіча па п'есе больш бледны, чым вобраз Пытляванага, але дзякуючы яркай, таленавітай ігры актора становіцца цэнтральным, глыбока запамінаецца.

Адна з вядучых актрыс тэатра—Л. Ржэцкая перайграла за сваё шматгадовае творчае жыццё дзесяткі ролей. Беларускі глядач з удзячнасцю ўспамінае многія створаныя Л. Ржэцкай вобразы, напоўненыя вялікай эмацыянальнай сілай, шчырасцю і прастатой выканання. Іграючы такія ролі, як Кручынiнай у п'есе «Без віны вінаватыя» і Мурзавецкай у «Талентах і паклонніках» А. Остроўскага, Сакаловай у «Апошніх» М. Горкага або Фразіны ў камедыі Мальера «Скупы», артыстка не заўсёды была задаволеная імі, бо марыла сыграць ролю простаі і сумленнай радавой савецкай жанчыны, з яе высокароднымі пачуццямі і думкамі. З велізарнай цікавасцю яна працавала над такімі ролямі, як цёці Каці ў камедыі «Хто смяецца апошні» і падпольнага арганізатара ў п'есе «Гэта было ў Мінску».

Яшчэ больш па душы прышлася актрысе роля Аўдоціі Захараўны—лепшай цялятніцы калгаса «Светлы шлях» у п'есе «Пяюць жаваранкі». Вобраз гэты сустракаецца ў спектаклі толькі ў двух карцінах, але ён настолькі выразны і каларытны, што глядач не можа забыць яго. Аўдоція Захараўна—гэта перш за ўсё глыбока любячая маці, сумленны і скромны працаўнік. Яе мяккая, задушэўная гутарка, увесь унутраны склад яе душы глыбока народны, паэтычны.

Паўліна Бохан у тым-жа спектаклі—гэта жывы і жыццёрадасны вобраз у выкананні В. Пола. Яна поўна кіпучай энергіі, задорнага юмару і радаснага смеху. Як Туміловіч і яе сяброўка Наста, яна чалавек неспакойны, неўгамаваны. Яна разумее хараство заможнага і культурнага жыцця са-

вецкага калгасніка і смела змагаецца за яго, не супакойваецца на дасягнутым, ідзе ўсё ўперад. Накіраваныя ў будучыню думкі, гарачыя і пераканаўчыя словы Паўліны, поўныя здаровага юмару, сталі роднымі для выканаўцы. Актрыса іграе свабодна і разам з тым мякка, без лішняй шаржыроўкі.

Сакавітасцю, яркай выразнасцю і вялікай змястоўнасцю адметны ўсе вобразы, створаныя В. Пола за апошнія гады: карміліцы ў трагедыі «Рамэо і Джульета», Наталлі Коўшык у камедыі «Калінавы гай», Надзеі Пятроўны ў п'есе «Цытадэль славы». З новай яркасцю заззяў талент В. Пола ў ролі Паўліны, зробленай актрысай з тонкім майстэрствам.

Побач з вядучымі актёрамі ў спектаклі «Пяюць жаваранкі» іграе зусім маладая актрыса Лілія Драздова. Два гады назад яна сядзела яшчэ за студэнцкім сталом Беларускага дзяржаўнага тэатральнага інстытута.

Адказная роля Насці Вярбіцкай—першая самастойная работа маладой актрысы. Яе Насця, як і ўсе дзяўчаты нашай краіны,—упартая і настойлівая ў дасягненні пастаўленай мэты. У Л. Драздовой яшчэ няма таго майстэрства і сцэнічнага вопыту, якімі ўдасканаласці валодаюць вядучыя акторы тэатра. Але яна падкупае глыбокай шчырасцю і непасрэднасцю выканання. Яна добра зразумела характар Насці, таму што ён блізкі ёй сваімі смелымі марамі аб будучым, сваёй гатоўнасцю аддаць усе свае веды, сваё ўменне дзеля нашага светлага заўтра.

К. Саннікаў—рэжысёр гэтага выдатнага спектакля аб шчасці мірнага калгаснага жыцця—таксама шырока вядомы глядачу сваімі палымянымі, глыбока змястоўнымі і высокамастацкімі спектаклямі. За 15 год работы ў тэатры імя Янкі Купалы ён паставіў каля 10 п'ес беларускіх драматургаў на сучасныя тэмы. У такіх спектаклях, як «Партызаны» К. Крапівы, над якім рэжысёр працаваў разам з Л. Рахленкам, «Пагібель воўка» Э. Самуйлёнка, «Канстанцін Заслонаў», «З народам», «Цытадэль славы», «На досвітку», найбольш поўна праявіўся яго мастацкі талент, яго любоў да маладых беларускіх драматургаў.

Спектакль «Пяюць жаваранкі» радуе праўдай жыцця, добрым веданнем сучаснай рэчаіснасці, глыбокім пранікненнем у сутнасць вобразаў савецкіх людзей. Ён развіваецца цікава і захапляюча. У ім ёсць сапраўдная страсць і драматычная напружанасць. У гэтым вялікая заслуга рэжысёра К. Саннікава і ўсіх удзельнікаў спектакля.

Высокая ўрадавая ацэнка, даная спектаклю «Пяюць жаваранкі», прысуджэнне шасці яго ўдзельнікам пачэсных Сталінскіх прэмій патрабуюць ад калектыва купалаўцаў новых творчых намаганняў для стварэння поўнаценных мастацкіх твораў аб выдатных людзях нашай краіны. У гэтым годзе тэатр імя Янкі Купалы павінен стварыць такія спектаклі, якія-б на дэкадзе беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве з новай сілай прадэманстравалі рост і росквіт беларускай савецкай тэатральнай культуры.

КЛЯПВА

УДЗВЕРЫ пастукалі — спачатку асцярожна, потым нецярпліва.

— Зараз, — сказала фрау Марта і адчула, як трывожна, сумна заняла сэрца. — Адну хвіліначку, дайце адзецца.

— Гэта за мной, — шагнуў Гейнц. І маці, таксама шэптам, адказала:

— Так, за табой...

Так ужо было аднойчы — можа пятнаццаць год назад, можа і ўсе дваццаць: такі-ж нецярплівы стук у дзверы, потым п'яныя штурмавікі, разгром у кватэры і на развітанне — суровыя, любячыя, непрымірымыя вочы мужа, матроса Ганса Фабелера, які з таго часу так і не вярнуўся. І таму цяпер зноў сумна і трывожна заняла сэрца ад нядобрага прадчування.

А тыя, за дзвярыма, не хацелі чакаць. На дзверы пасыпаліся частыя, гучныя ўдары, і калі фрау Марта зняла кручок, дзверы расчыніліся імкліва і страшна.

— Вы Марта Фабелер? — спытаў інспектар паліцыі, пераступаючы парог.

— Фрау Марта Фабелер, — адказала маці. — Так, гэта я.

— Няважна! Дзе ваш сын?

Гейнц выступіў з цемры, і маці міжволі здзівілася: ужо здолеў апрануцца. Твар у яго быў спакойны, ружовы са сну, а вочы, як у бацькі, у Ганса Фабелера, у тую памятную ноч: суровыя, любячыя, непрымірымыя.

Фрау Марта моўчкі глядзела, як двое паліцэйскіх старанна, хутка, умела перавярнулі ўвесь іх небагаты скарб. Нават у кошычак з вязаннем зазірнулі, нават пашарылі пад матрацамі на ложках.

— Нічога няма, — сказаў адзін.

— А што вы шукаеце? — спытаў Гейнц, насмешліва ўсміхаючыся аднымі вачыма.

— Дзе лістоўкі? — прыжмурыўся інспектар. — Дзе гэта зараза?

— Лістоўкі? — з недаўменнем паціснуў Гейнц плячамі. — А ты мне іх даваў?

— Узячы! — махнуў інспектар рукой на Гейнца, і паліцэйскія сталі па абодвух баках яго. — Там загаворыш. Марш!

Гейнц павярнуўся да маці, і вочы яго сталі цёплыя, пяшчотныя.

— Нічога, я хутка вярнуся, — сказаў ён.

Ён спакойна вышаў з пакоя, нібы накіраваўся на прагулку. За ім вышлі начныя госці. Фрау Марта прычыніла дзверы, накінула кручок і пастаяла ля іх, прыслухоўваючыся, пакуль у аддаленні не сціх матор аўтамабіля, які паімчаў сына. Вось і другога няма: спачатку Ганс, а цяпер Гейнц... Ці вернецца? Слёз не было, слёзы выплаканы даўным-даўно, без астатку, і толькі сэрца баліць, шчыміць: сэрца маці, якое збалела ад пастаяннай трывогі за свайго хлопчыка. Што яны могуць зрабіць з ім?

Машынальна, амаль бяздумна, фрау Марта ўзялася парадкаваць пакой. Паправіла сваю пасцель, а пасцель Гейнца засцяліла падзеннаму: спатрэбіцца не хутка. Скруціла ў клубок збытаныя абыякі ніткі. Зноў паклала на палічку кнігі хлопчыка. Што яны могуць яму зрабіць? У чым абвінаваціць? У тым, што наперакор забароне паліцыі пабываў у дэмакратычным сектары Берліна, на злёце барацьбітоў за мір? Няў-

жо за гэта доўга трымаць будучы? У адмаўленні разгружаць ваенную зброю з караблёў, якія прыходзяць у порт? Усіх, хто адмаўляецца, не перасадзіш. А адмаўляюцца амаль усе. У галасаванні супроць рэмілітарызацыі? Але тады на адной толькі верфі «Дойчланд» прышлося-б арыштаваць тры з лішнім тысячы чалавек, якія як і яе хлопчык, казалі рашучае «nei» падрыхтоўцы новай вайны. Дык у чым-жа?

Ад гэтых думак стала крыху спакойней. Бадай, Гейнц праў: ім прыдзецца адпусціць яго. Шкада, што ўдалося пагаварыць так нямнога. Учора вярнуўся, увесь вечар расказваў аб берлінскіх сустрэчах, аб дэманстрацыі, аб сваіх знаёмствах з рускімі, з палякамі, з французамі, — расказваў так, што яна, і двух фраз не змагла ўставіць. А цяпер прышлі гэтыя — і вось няма яго, павялі. Нічога, вернецца і тады нагаворымся аб усім...

Фрау Марта падышла да шафы павесіць на месца плацце, сарванае і кінутае на крэсла паліцэйскім. На дне шафы яна ўбачыла новы сіні пінжак сына, — першы ў яго жыцці пінжак, які ўдалося ім купіць, калі Гейнц атрымаў, нарэшце, работу ў парту. Відаць, упаў, а паліцэйскія, спяшаючы, не заўважылі. У гэтым пінжаку Гейнц ездзіў туды... Маці падняла пінжак, пагладзіла яго рукой, як пагладзіла-б і хлопчыка, калі-б за ім не прышлі. Пад трапяткой далонню штосьці адказала лёгка, ледзь чутным шуршаннем, і тады фрау Марта абмацала ўнутраную кішэню і выцягнула з яе ўчацвёра складзены аркуш паперы. «Дык вось што яны шукалі!» — зразумела яна.

Раніцай яна ішла па вуліцах, у порт, куды не магла не пайсці. Там — сябры яе сына. Яны чакаюць яго, і гэтым сябрам павінна яна прынесці і сумную вестку, і тое, што прывёз яе хлопчык адтуль.

Шэры ранішні змрок ахутвае горад, і ў ім яшчэ больш уродлівымі, яшчэ страшнейшымі здаюцца руіны абапал вуліц. Цэлыя кварталы — без малейшай адзнакі жыцця. Толькі дзе-ні-дзе ў падвалах, што засталіся ад некалі высокіх, прыгожых будынкаў, відаць святло ў падслепаватых вокнах. І яшчэ — у драўляных, наспех збудаваных бараках. У гэтых падвалах і бараках жывуць тысячы гаражан, такіх, як Марта Фабелер і яе сын. Іншага месца для іх няма...

Міжволі ўспамінаюцца ўчарайшыя словы Гейнца:

— Калі-б грошы, якія наш народ выплачвае амерыканцам, звярнуць на мірныя мэты, мы будавалі-б акурат сто каменных трохпавярховых дамоў у дзень!

Будавалі-б, але не будуюць. Янкi не хочуць, каб мы будавалі мірнае жыццё, не дазваляюць будаваць яго. Але тое-сёе будуюць і мы. Хоць-бы вось гэта...

Фрау Марта з нянавісцю глядзіць на доўгія каменныя грамады, якія займаюць цэлыя кварталы. Казармы... Іх казармы, амерыканскія. І вось у гэтых новенькіх, у нямецкім стылі, асабняках, пабудаваных нямецкімі рабочымі на нямецкай зямлі, таксама жывуць афіцэры — янкi. Тут усё для іх: казармы, асабнякі, магазіны, рэстараны, кіно... А для немцаў? Руіны, падвалы, баракі. І яшчэ нязграбны, грамаздкі, велізарны помнік Бісмарку, адноўлены па распараджэнню ўрада на сродкі поўгалоднага, поўраздзетага нямецкага народа. Так, Гейнц праў: мы чужыя ў сваім уласным горадзе, на сваёй уласнай, на нямецкай зямлі. Гаспадары — тыя: у казармах, у асабняках. А мы — слугі. Марта Фабелер ведае гэта па сабе: на якія сродкі сталі-б яны жыць, калі Гейнц

быў беспрацоўным, калі-б яна не брала для мыцця брудную, занашаную бялізну амерыканскіх салдат?

Але пра гэта лепш не думаць. У кожным разе лепш не думаць пра гэта сёння, калі хвалюе зусім іншае. Прыдзе дзень, і ад заакіянскай іржаўчыны, якая запаганіла іх горад, іх зямлю, не застанецца і следу. Іх прымусяць вярнуцца ў сваю Амерыку. Так хоча народ — і так будзе. І каб так было хутчэй, фрау Марта Фабелер накіроўваецца ў порт.

А ў парту пачынаецца жыццё. Прабуючы сілы, лянiва ва-рушаць жураўлінымі шыямі доўганогія партальныя краны, па-фыркаюць матарамі грузавікі, на астыўшай вадзе папахваюць дымком і парай нізкабортныя буксіры. Ля прычала бяс-концай чаргой выстраіліся для пагрузкі і выгрузкі акіянскія паракходы, і ў тым ліку шмат амерыканскіх са зброяй. На прыстані тоўпяцца кучкі грузчыкаў, якія дакурваюць апош-нюю сiгарэту перад пачаткам работы. І калі ў канцы пры-чала паяўляецца высокая сiвая жанчына з адкрытым суро-вым тварам, многія кідаюць у вадз акуркі і, чакаючы, гля-дзяць у бок яе.

— Фрау Марта Фабелер, — гаворыць хтосьці.

— Маці нашага Гейнца...

Фрау Марта падыходзіць да першай кучкі, і амаль зараз-жа кучка вырастае ў натоўп.

— Добрай раніцы, фрау Фабелер! — чуецца з натоўпу.

— Добры дзень, Марта!

— Што здарылася?

І Марта Фабелер пачынае гаварыць. Яна гаворыць спа-койна, без слёз у голасе, без хвалявання — так, як гаварыў-бы яе хлопчык, калі-б уначы за ім не прышлі. Яна гаворыць, і людзі ўслухваюцца ў кожнае яе слова, і ўсё новыя груз-чыкі ціха-ціха, каб не перашкодзіць, падыходзяць да на-тоўпу.

— Гейнец не прыдзе на работу, таварышы, — гаворыць яна. — Сёння ўначы Гейнца арыштавалі за тое, што ён быў там, ва ўсходнім сектары Берліна, куды вы самі паслалі яго. Ён прывёз адтуль вось гэта, — фрау Марта раскручвае ар-куш паперы, — і я падумала, што вы павінны пачуць, што напісана тут.

Фрау Фабелер абводзіць поглядам шчыльную сцяну ста-рых і маладых, што яе акружаюць, і ў кожных вачах бачыць і нецярплівасць і загад:

— Чытай!

— Тут напісана зусім нямнога, некалькі слоў, — гаворыць яна і павышае голас так, што яе чуюць у далніх радах: — «Мы, партовыя рабочыя і маракі розных краін, даем клят-веннае абяцанне ўсімі мерамі змагацца супроць транспарты-роўкі і выгрузкі ваенных матэрыялаў, на чых-бы суднах і з якіх-бы краін гэтыя матэрыялы ні былі дастаўлены. На-родам — дружба! Міру — мір!».

— А далей? — пытае хтосьці. — Што далей у гэтай клятве?

— Далей ідуць подпісы, — гаворыць фрау Марта. — Іх многа: Джэмс Эрбінг — Сідней, Аўстралія, Патрык Холтс — Лондан, Англія, Рэне Булье — Марсель, Францыя, Вікторыо Міляці — Генуя, Італія, Олаф Свенсан — Осло, Нарвегія...

— А мы? — чуецца з натоўпу. — А наш подпіс пад клят-вай?

У гэтым пытанні, у яго тоне — і нецярплівасць, і трывога. Фрау Марта глядзіць на пытаючага, і на суровым, адкры-тым твары яе ўпершыню за мінулую ноч і за гэтую раніцу паяўляецца светлая ўсмешка.

— Тут ёсць і ваш подпіс, сябры. Пакуль ён стаіць апош-нім: «Гейнец Фабелер — Гамбург, Германія». Але хутка за ім вырастуць дзесяткі новых подпісаў.

У натоўпе праносіцца ўздых палёгкі, і твары грузчыкаў таксама святлеюць. Яны расступаюцца, прапускаючы да фрау Марты невысокага, шырокагрудлага чалавека з качагарскай сеткай на голай шыі, з кароткай трубкай у зубах.

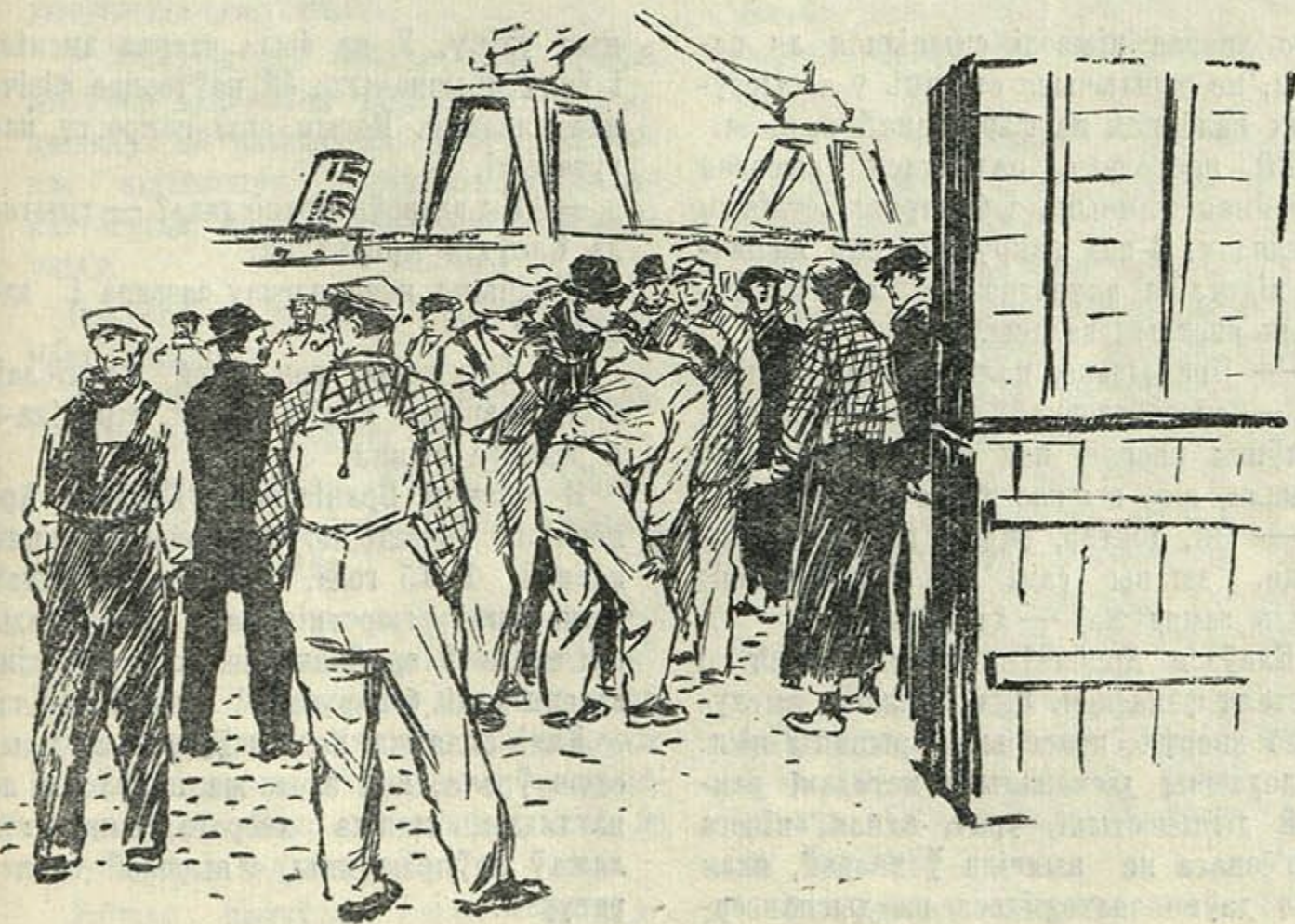
— Тут няма нашага подпісу, — не зусім правільна гаворыць ён па-нямецку, — а наш подпіс таксама павінен стаяць пад гэтай клятвай.

Бліжэйшы грузчык падстаўляе спіну, і на спіне яго, як на сталё, раскладвае ка-чагар аркуш з клятвай на вернасць міру. Хтосьці працягвае загадзя змочаны слінай хімічны аловак і качагар старанна, літару за літарай, упісвае яшчэ адзін радок:

«Пітэр Ван-Стывенер — Амстэрдам, Га-ландыя».

— Так будзе лепш, — гаворыць яна. — Так правільней.

Судны пачынаюць пераклікацца мела-дычным перазвонам шклянак: восем га-дзін. Грузчыкі разыходзяцца па караблях на работу, але ні адзін з іх не падымаец-ца на борт амерыканскіх караблёў са зброяй. І калі на караблях з мірнымі гру-замі ўжо кіпіць звычайная, напружаная работа, калі нікому няма часу нават зірнуць на Марту, яна ўсё яшчэ стаіць на прычале і глядзіць на караблі, на грузчы-каў, на маракі, і думае аб тым, што — не, не бываць вайне, калі ўсе яны, увесь свет гавораць падпальчыкам вайны рашучае і непакіснае «не!».

СЕЛЬСКИ УРАЧ

У гінекалагічным аддзяленні Парэцкай больніцы. Ля пасцелі хворай Л. Шарко з вёскі Вертылішкі Гродзенскага раёна медыцынскія сёстры (злева направа): Э. Насалёва, З. Лынькова і галоўны ўрач К. А. Калікан.

Фото А. Дзітлава

П. ПАЎЛОВІЧ

ПА ПРЫСТУПКАХ ганка павольна падымалася жанчына. Яна спынілася на верандзе, зашклёнай з усіх бакоў, развязаła на галаве шарсцяную хустку, перавяла дыханне. Праз шыбы, размаляваныя марозам, праглядала сонца. Быў яркі, перадвясенні дзень.

Увайшоўшы ў прыёмную амбулаторыі, жанчына пакланілася сядзеўшай за сталом дзяўчыне ў беласнежным халаце і касынцы, памечанай чырвоным крыжыкам. Дзяўчына ветліва сустрэла хворую, прапанавала сесці.

— Даўно вы ў нас не былі, — сказала яна.

— Але, мілая, даўненька. А вось цяпер нешта нездаровіцца...

Фельчарыца Зінаіда Адацкевіч запісала нешта ў амбулаторную картку і правяла хворую ў кабінет урача.

Тут была такая цішыня і чыстата,

што хворая міжволі спынілася ля парога, не рашаючыся ступіць у адсырэўшых валёнках па фарбаванай падлозе.

Ёй насустрач паднялася высокая стройная жанчына з быстрым ветлівым поглядам. З-пад накрухмаленай шапачкі віднеліся акуратна прычасаныя густыя светлыя валасы.

— Праходзьце, калі ласка, сядайце, — скорагаворкай прамовіла яна, узяўшы хворую пад руку. — Я ўжо думала, што вы нас зусім забылі.

— Ой, доктар, рада-б вас не турбаваць, ды вы самі так прывучылі: ледзь занядужаў — да ўрача...

Клаўдзя Арцёмаўна ўсміхнулася і дастала фанаскоп. Яна ўважліва выслухала хворую, правяла крывяны ціск. Валодаючы дасканалымі метадамі ранняй дыягностыкі, урач, аднак, нічога сур'ёзнага не выявіла ў хворай, якая ўжо даўно знаходзілася на дыспансер-

ным уліку. У яе была старая анемія, і ўрач прызначыла ёй паўторнае фізічнае лячэнне. Потым яны папросту пагутарылі.

— Як здароўе Браніслава? — спыталася Клаўдзя Арцёмаўна.

Жанчына неяк адразу заззяла і адказала:

— Дзякуючы вам, мой Браніслаў зусім здаровы. Калі-б не вы, страціла-б я роднага сына.

З юнаком Браніславам Клаўдзя Арцёмаўна ўпершыню сустрэлася ранняй вясной 1945 года, калі на франтах яшчэ ішлі жорсткія баі. Яна тады прыехала ў зруйнаванае гітлераўскімі захопнікамі беларускае сяло Парэчча.

Калі сялянка К. даведлася аб прыездзе ўрача, яна зараз-жа папрасіла яе паглядзець цяжка хворага сына, які ляжаў поўпрытомны, з высокай тэмпературай.

НОВАЕ ЖЫЦЦЁ

Вы не бывалі ў нашых Мінках! Прыязджайце! Усяго чатыры кіламетры ад Сморгоні. Як выйдзеце на бальшак, па левы бок пачнецца сядзіба Сморгонскай МТС, па правы — наша вёска.

Ніколі не думала, што Мінкі заживуць па-новаму. А вось давялося ўбачыць, як трактар заворваў апошнія межы.

Цяпер у любой хаце знойдзеце стопкі акуратна складзеных кніг на этажэрцы, у многіх убачыце швейныя машыны, патэфоны, нікілёвыя ложка, амаль кожны чацверты двор выпісвае газету або часопіс.

Раніцай дзеці вясёлай гурбой бягуць у школу, а вечарам бацькі іх садзяцца за парты.

Памаладзелі Мінкі, а з імі і народ. Поўвека пражыла я, не ведала граматы. Думала, так і памру. А савецкая ўлада дала мне сілы пачаць новае жыццё, навучыцца пісаць, чытаць. А галоўнае — сэрцам я зразумела, што няма для мяне ўлады больш роднай. Сама пераканалася, што яна хоча зрабіць земляробаў культурнымі, пісьменнымі людзьмі, а жыццё наша — светлым, шчаслівым.

Калі ў нас загаварылі аб калгасе, я першай падала заяву, не слухаючы падкулачнікаў. Працуючы радавой калгасніцай, я не лічылася з часам, старалася ад маладых не адставаць...

Мінула тры гады. Зараз я працую старшынёй нашага Каранёўскага сельсовета. Ад Мінак да Каранёў — рукою падаць.

Памятаю, калі выбралі мяне дэпутатам абласнога Савета дэпутатаў працоўных і старшынёй сельсовета, я ночы не спала, усё хвалялася: як-жа гэта я, простая калгасніца, буду выконваць дзяржаўную работу! Раней я, акрамя

хатняй гаспадаркі ды гароду, нічога не ведала, а зараз прадстаўляю ў вёсцы савецкую ўладу. Сельсовет у нас не маленькі — 19 вёсак, якія яднаюцца ў сем калгасаў.

Савецкая ўлада заўсёды дапамагае таму, хто цягнецца да ведаў. Кожны месяц я наведваю семінар і ўжо другі год вучуся ў палітшколе, вывучаю біяграфію таварыша Сталіна.

Кожны месяц праводжу сесію сельсовета, два разы збіраю сельвыканком. Усе нашы калгасы своєчасова здалі хлебапастаўкі дзяржаве, не спазніліся і з пасавам азімых, да восьмага сакавіка поўнасю закончылі вывазку лесу. Зараз яны дзейна рыхтуюцца да вясны: ачысцілі насенне, праверылі на ўсхожасць, адрамантавалі інвентар.

Памятаючы народную мудрасць, «Кладзі гной густа — не будзе ў свірне пуста», калгаснікі своєчасова ўгноілі глебу і спадзяюцца сабраць ураджай па 14 — 16 цэнтнераў з гектара.

Пройдзеш па калгасах — сэрца радуецца. Усе жывёлагадоўчыя фермы ўкамплектаваны. Усюды стаяць гладкія коні, каровы, шмат свіней, авечак.

Як толькі ўвойдзеце ў Карані — адразу вам кінуцца ў вочы сельсовет і хата-чытальня. Яны пабудаваны нядаўна. Цяпер наша моладзь мае дзе павесяліцца. У хаце-чытальні працуюць гурткі самадзейнасці, ёсць пакой, дзе калгаснікі чытаюць свежыя газеты, часопісы.

Ганна СТРАХ,
старшыня сельсовета

Маючы сямігадовы стаж, урач прымяніла ўсе свае веды і вопыт, дні і ночы праседжвала ля пасцелі хворага, і праз два тыдні ён паправіўся. Гэты выпадак быў пачаткам славы сельскага ўрача.

З дапамогай мясцовых партыйных і савецкіх арганізацый Клаўдзі Арцёмаўне ўдалося атрымаць стары домік. Пасля капітальнага рамонт тут была адкрыта больніца на 15 коек. Паступова расшыралася сетка і іншых лекавых устаноў, ствараўся калектыў сярэдніх медыцынскіх работнікаў.

... Закончыўшы амбулаторны прыём, Клаўдзі Арцёмаўна паспяшыла ў стаяцыйнае. Ёй паведамілі, што ў радзільнае аддзяленне паступіла маладая калгасніца, яна знаходзілася на асобым уліку.

Насустрач выбегла ўстрывожаная маці рожаніцы.

— Доктар, ратуйце маю дачку! Родзіць-жа яна першы раз...

— Нічога, нічога. Усё будзе добра.

Клаўдзі Арцёмаўна злёгка абняла жанчыну, супакоіла.

Пераступіўшы парог радзільнага аддзялення, яна адразу стала сур'ёзнай. Хоць паталагічныя роды для яе не былі навіной, усё-ж яна крыху хвалявалася. Галоўнае пры такіх родах — асцярожнасць. Трэба было палегчыць болі, не дапусціць ускладненняў.

Раптам пачуўся голас дзіцяці.

Усмішка невыказнай радасці кранула тонкія губы маці, у вачах успыхнулі іскаркі шчасця.

— Сын!

Не менш радаснай і шчаслівай была Клаўдзі Арцёмаўна.

У палатах больніцы ўтульна і ціха. Не скрыпнуць дзверы, не звякне пасуда. Дываны і тапачкі робяць кожны крок мяккім, бяшумным. Увесь медыцынскі персанал перайшоў на шопатную гутарку. Відаць, што людзі паслядоўна і ўпарта ўкаранялі спецыяльны рэжым, які ахоўвае хворага ад усіх адмоўных фактараў навакольнага асяроддзя.

— Ну, як чуецца? — спытала Клаўдзі Арцёмаўна хворую, якая ляжала на крайнім ложку.

Тры дні назад урач заўважыла ў яе адзнакі пнеўмоніі. Медыцынскі персанал акружыў хворую клопатамі і ўвагай. Ёй паставілі крывясосныя банкі, увялі пеніцылін. Раніцай у яе была ўжо нармальная тэмпература. У больніцы яна сама бачыла, як урач і сёстры выхаджаюць хворых, як змагаюцца за жыццё чалавека. І зараз яна не змагла стрымаць радасных слёз.

— Дзякую, доктар, вам і сястрычкам вашым, — шаптала яна ўсхваляваная. — Хіба мы пры польскіх панах маглі думаць аб такім шчасці? Дзякуй роднаму Сталіну!

Для савецкага ўрача няма нічога да-

ражэй, як бачыць плады сваіх намаганняў — выратаванага чалавека. Высокародная місія!

Дружны калектыў гэтай маленькай сельскай больніцы за апошнія гады творча вырас, паднялася культура медыцынскага абслугоўвання насельніцтва.

Клаўдзі Арцёмаўна Калікан — галоўны ўрач больніцы — часта звярталася да прац вялікага фізіёлага Паўлава, пазнавала новыя, больш дасканалыя метады лячэння.

Калектыў больніцы здолеў забяспечыць усе лячэбныя кабінеты і лабараторыю выдатным медыцынскім абсталяваннем і інструментарыем. Яшчэ зусім нядаўна больніца не мела фізіятэрапеўтычнага абсталявання. Цяпер яно ёсць. Калектыў авалодаў фізічнымі метадамі лячэння. У кабінёце хворыя атрымліваюць сольюкс, дарсанваль, гальванізацыю.

Вечарамі ўвесь калектыў больніцы збіраецца, каб абмеркаваць, што новага прынёс яму працоўны дзень, наметыць, з чаго пачаць дзень заўтрашні, як дабіцца новых поспехаў у сваёй творчай рабоце.

Пасля работы Клаўдзі Арцёмаўна прымаецца за вучобу. Яна павінна яшчэ нешта пачытаць, заканаспектаваць, прагледзець свежыя часопісы і газеты. Да позняй ночы не гасне святло ў яе кабінёце.

На здымку: піонерскі збор 4-га атрада 7-й сярэдняй школы горада Полацка, прысвечаны тэме: «Вялікія сталінскія будоўлі на Волзе і Дняпры». Піонерка Аля Стаселька (другая справа) расказвае аб Кахоўскай ДЭС. Фото М. Вароніна

ВЫХАВАННЕ *волі і характару* Ў ДЗЯЦЕЙ

Н. Н. КАРНІЛАЎ,
прафесар, правадзейны член Акадэміі
педагагічных навук РСФСР

ЯК ВЫХОЎАЕЦЦА воля чалавека? Як выгадаваць дзяцей валявымі, стойкімі людзьмі, якія ўмеюць пераадолюваць усе перашкоды на шляху да пастаўленай мэты? Гэтае пытанне цікавіць і бацькоў і педагогаў.

Воля — не даная ад прыроды якасць чалавека. Чалавек не нараджаецца з моцнай або слабой воляй. Характар і валявыя якасці фарміруюцца ў працэсе жыцця, выхавання і самавыхавання.

Асновы выхавання волі ў дзяцей закладваюцца ў сям'і. Калі дзіця акружана празмернай апекай дарослых і яму не прыходзіцца ўжываць ні малейшага намагання ў дасягненні жаданага, наўрад ці з гэтага дзіцяці вырасце чалавек з цвёрдым характарам. Ужо з ранняга ўзросту трэба прывіць дзіцяці разуменне таго, што можна і чаго нельга рабіць, выхаваць у ім любоў да пасільнай працы, павагу да старэйшых, уменне спалучаць свае асабістыя інтарэсы з інтарэсамі іншых дзяцей, змагацца з яго капрызамі і ўпартасцю. Усё гэта з'яўляецца залогам нармальнага фарміравання волі ў дзяцей.

Лепш за ўсё, каб дзіця, асабліва калі яно з'яўляецца адзіным у сям'і, наведвала дзіцячы сад. Толькі ў дзіцячым калектыве нармальна фарміруюцца характар і валявыя якасці.

Больш шырокае развіццё волі ў дзяцей пачынаецца ў школьным узросце, калі іх разумовае развіццё значна ўзрасло. Дзеці становяцца членамі школьнага калектыва, выконваюць пэўныя абавязкі і адказваюць за свае паводзіны. Гэта і ёсць той перыяд, калі фарміруюцца такія валявыя якасці, як мэтайнасць і ўпартасць у пераадоленні перашкод, самастойнасць і самавалоданне, вытрымка, калі ў дзяцей умацоўваецца ўсведамленне абавязку і адказнасці. Усе гэтыя асаблівасці валявой дзейнасці чалавека мы называем маральна выхаванай воляй.

Фарміраванне волі цяснейшым чынам звязана з выхаваннем свядомай дысцыпліны дзяцей, таму што выкананне ўстаноўленых правіл паводзін патрабуе ад дзіцяці пэўных валявых намаганняў. Пастаянны і сістэматычны кантроль выхавальнікаў за выкананнем гэтых правіл з'яўляецца асновай выхавання свядомай дысцыпліны і развіцця валявых якасцей дзіцяці.

Школьнік павінен ясна ўсвядоміць, што школа — месца калектыўнай работы, дзе набываюцца веды і выпрацоўваюцца навывікі і ўменне. Выхоўваючы дзяцей на аснове ленінскага прынцыпа камуністычнай маралі: «Аддаваць сваю работу, свае сілы на агульную справу», — трэба ўкараніць у іх свядомасць, што дэзарганізацыя агульнай справы не можа заставацца беспакаранай.

У распараджэнні бацькоў і выхавальнікаў ёсць шмат спосабаў уздзеяння на дзіця. Перш за ўсё трэба шырока выкарыстаць пераконанне: растлумачыць дзіцяці, якое парушыла тое ці іншае правіла, што так весці сябе нядобра, і раскрыць перад ім значэнне парушанага правіла. Добра дзейнічае на дзяцей і пабуджэнне: дзіця павінна ведаць, што за добрыя паводзіны і поспехі яно атрымае пахвалу, ўзнагароду.

Калі і тое і другое застаецца без выніку, прыходзіцца звяртацца да прымусу: патрабаваць ад дзіцяці зрабіць так, як лічыць патрэбным выхавальнік, і гэтае патрабаванне павінна

быць цвёрдым і бескампрамісным. Няма нічога горш, чым пакінуць беспакараным наўмыснае парушэнне правіл. Вядома, гутарка ідзе не аб фізічным пакаранні, якога не дапускае савецкая педагогіка. Папрок, вымова, пазбаўленне права на працягу пэўнага часу наведваць кіно, тэатр, выключэнне з удзелу ў агульнай прагулцы або экскурсіі і гэтак далей — вось тыя меры пакарання, якія можна прымяняць да дзіцяці.

Не трэба думаць, што дзеці, якія парушылі правілы паводзін, — заўсёды бязвольныя дзеці. Часта гэта бываюць валявыя дзеці, але бяда заключаецца ў тым, што іх воля накіравана на задавальненне вузка эгаістычных інтарэсаў. Таму, як паказвае практыка, такіх дзяцей вельмі важна прыцягваць да выканання грамадска-карысных спраў, даючы ім нават адказныя даручэнні.

Мой былы вучань, які працуе зараз дырэктарам адной са школ, расказваў мне, як у адным з класаў вучань К. доўгі час лічыўся недyscyплінаваным. Новы педагог, які прышоў у клас, разам з піонерважатай параілі вучням выбраць вучня К. рэдактарам наскеннай газеты. Давер'е калектыва і выхавальнікаў зрабіла пералом у паводзінах хлопчыка. З вялікім стараннем ён выконваў даручаную работу, імкнучыся апраўдаць давер'е калектыва. Хлопчык выправіўся.

Патрабавальнасць бацькоў і выхавальнікаў да паводзін дзяцей не павінна заключацца ў тым, каб падмячаць толькі адмоўныя бакі дзіцяці. Такі падыход да дзяцей зусім недапушчальны. Часам дзеці бываюць дрэнна выхаваны таму, што ім сістэматычна падкрэсліваюць толькі іх недахопы і ніхто не ўказвае на тое добрае, што ў іх ёсць. У выніку дзеці трацяць упэўненасць у сваіх сілах, у іх знікае жаданне зрабіць лепш. Такія адносіны да дзіцяці не ўмацоўваюць, а паралізуць яго волю.

Наадварот, правільна паступаюць бацькі і настаўнікі, якія, бачачы выпадкова зробленую дзіцём памылку, промах, нядобрый ўчынак, стараюцца тактычна падтрымаць яго, падбадзёрыць. У гэтых выпадках дзіця імкнецца ўсімі сіламі апраўдаць аказанае яму давер'е.

Сярод дзяцей няма ад прыроды сапсаваных і неапраўданых. Заахвочванне, маральная падтрымка — вялікія педагогічныя мерапрыемствы, якія пры ўмелым прымяненні аказваюць добры ўплыў на фарміраванне волі дзяцей.

Узорам і прыкладам для дзяцей служыць перш за ўсё сам выхавальнік. Недахопы дзяцей часта з'яўляюцца толькі адлюстраваннем недахопаў выхавальніка. Таму, каб выхаваць волю ў дзяцей, бацькі і выхавальнікі павінны звярнуць увагу на саміх сябе, на свае асабістыя валявыя якасці, на тое, як яны самі адносяцца да работы, як самі захоўваюць правілы паводзін або даныя імі абяцанні і абавязацельствы, ці настойлівыя яны ў барацьбе з цяжкасцямі і перашкодамі, ці рашучы ў сваіх дзеяннях. Таму, хто патрабавальны да сябе, хто ўмее працаваць над сабой, выпраўляць самога сябе, таму лягчэй дабіцца гэтага і ў дзяцей.

Велізарную дапамогу бацькам і педагогу ў выхаванні волі ў школьнікаў аказвае калектыв дзяцей. Удзельнічаючы ў агульным жыцці калектыва, жывучы яго інтарэсамі, дзеці прывучаюцца ў сваіх паводзінах кіравацца інтарэсамі калектыва. Калектыв пабуджае іх да настойлівасці, стойкасці, рашучасці, выкрывае маладушша, натхняе на пераадоленне цяжкасцей, аказваючы мацнейшую падтрымку пры няўдачы, пры «зрывах», не дапускаючы ў гэтых выпадках смутку. Калектыв засцерагае ад фальшывай самаўпэўненасці і зазнайства, ад бяспечнасці і самазаспакаення. Правільная арганізацыя дзіцячага калектыва і кіраўніцтва ім з'яўляюцца таму важнейшай задачай кожнага педагога. Дзіцячы калектыв павінен быць яго апорай, памочнікам у рабоце, а для гэтага трэба, каб педагог веў за сабой калектыв, кіраваў ім.

Вызначаючую ролю ў валявых паводзінах савецкага чалавека — будаўніка камунізма — адыгрываюць высокія жыц-

цёвыя мэты і імкненні. Камуністычны светапогляд дае тыя маральныя ўстаноўкі, без якіх воля не можа лічыцца выхаванай правільна. Таму фарміраванне камуністычнага светапогляду ў дзяцей з'яўляецца важнейшай задачай педагогаў і бацькоў.

Выхаванне волі дзяцей непарыўна звязана з выхаваннем пачуццяў. Але мала абудзіць у дзіцяці высокародныя пачуцці, трэба яшчэ навучыць яго ўвасабляць гэтыя пачуцці ў жыццё. Адно толькі перажыванне пачуцця без рэалізацыі яго ў жыцці выходзіць сентыментальных людзей, здольных перажываць, але няздольных дзейнічаць. Адчуваючы спачуванне да чалавека, ахопленнага горам, мы павінны дапамагчы яму; перажываючы гнеў пры несправядлівых адносінах да чалавека, мы павінны адкрыта выказаць сваё абурэнне, заступіцца за несправядліва пакрыўджанага. Усякае становіцца пачуццём набывае сваю каштоўнасць толькі пастолькі, паколькі яно выклікае адпаведнае яму дзеянне. Іменна на гэтым абгрунтавана значэнне пачуццяў у выхаванні волі чалавека.

У кожнага з нас, у тым ліку і ў дзяцей, існуюць любімыя «прыяцелі» сярод літаратурных герояў. Дзеці захапляюцца імі і імкнуцца пераймаць іх. Часта дзяцей прыцягваюць іменна валявыя якасці асобаў гэтых герояў: настойлівасць, рашучасць, самавалоданне. Мастацкая літаратура павінна займаць значнае месца ў выхаванні волі дзяцей.

Адна з самых неабходных умоў, якая садзейнічае выхаванню волі дзяцей з самага ранняга маленства, — гэта стварэнне строга вызначанага рэжыму, гэта значыць правільнага распарадку ўсяго жыцця дзіцяці.

Я ведаў адну сям'ю, дзе бацькі, якія бязмерна любілі сваю адзіную дачку, стварылі для яе абстаноўку, якая спрыяла ляноце. У дзяўчынке не было ніякіх абавязкаў у сям'і. Маці сачыла за адзеннем дачкі, за яе цацкамі, а пазней — за кнігамі і школьнымі прыладамі: рыхтаваць урокі дзяўчынка садзілася толькі з маці. Ёй не прыходзілася пераадольваць ніякіх перашкод, не прыходзілася прыкладаць якіх-небудзь валявых намаганняў.

У школе хутка заўважылі, што дзяўчынка губляецца пры з'яўленні малейшых цяжкасцей. «Мне не рашыць гэтую задачу», — гаварыла яна, нават не ўдумваючыся як трэба ў заданы ўрок.

Педагог пагутарыў з бацькамі аб тым, як трэба выходзіць у дачкі волю, уменне пераадольваць цяжкасці. Для дзяўчынке быў устаноўлены цвёрды распарадак дня, захаванне якога патрабавала ад яе пэўных намаганняў і кантролю над сабой. Замест празмернай апекі бацькі сталі больш патрабавальнымі да дачкі, але не адмаўляліся і ад дапамогі ёй, і дзяўчынка нібы перарадзілася: яна стала арганізаванай, працаздольнай, яе воля ўзмацнела.

Нарэшце, выхаванне волі павінна заключацца ў яе сістэматычнай трэніроўцы, практыкаванні. Нельга думаць, што воля выходзіць толькі ў выключных акалічнасцях. Трэба трэніраваць і правяраць волю на любых, вялікіх і малых, жыццёвых справах. Трэба вучыць дзяцей прымаць цвёрдае рашэнне, калі гэта неабходна, і не адступаць нават у дробязях ад дасягнення пастаўленай мэты. Трэба дабівацца ад дзяцей, каб яны не давалі слова, калі ў іх няма упэўненасці ў тым, што яны яго стрымаюць, а ўжо даўшы слова, імкнуліся ва што-б там ні стала выканаць абавязацельства.

Нездарма гавораць, што воля — гэта арганізаваная праца. Гэта глыбока правільна. Варта пазнаёміцца з біяграфіямі такіх найвялікшых людзей, як К. Маркс і Ф. Энгельс, В. І. Ленін і І. В. Сталін, такіх вялікіх вучоных, як І. П. Паўлаў, І. В. Мічурын і іншых, і мы ўбачым, што ўсе яны прытрымліваліся строгага рэжыму ў сваёй працы, ва ўсім сваім жыцці. Іх высокія валявыя якасці з'яўляюцца ўзорам для дзяцей, ідэалам, да якога яны павінны імкнуцца.

(«Советская женщина»)

З ДАПАМОГАЙ ЖОНСОВЕТАЎ

ПАРТЫЙНАЯ арганізацыя Драгічынскага раёна прарабіла значную работу па камуністычнаму выхаванню жанчын, па ўцягненню іх у актыўнае грамадска-палітычнае жыццё, па мабілізацыі на далейшае арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў.

У кожным узбуджэнным калгасе, дзе ёсць першачасная партыйная арганізацыя або кандыдацкая група, створаны жонсоветы. У паасобных калгасах выбраны дэлегацыі сходы.

Першачасныя партыйныя арганізацыі калгасаў заслухоўваюць справаздачы старшын жаночых советаў на адкрытых партыйных сходах, прыцягваюць жанчын да яшчэ больш актыўнага палітычнага і грамадскага жыцця.

У раёне зацверджана група пазаштатных дакладчыкаў райкома партыі, работнікаў палітдзела МТС, членаў таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў. Яны прачыталі жанчынам больш двух тысяч лекцый і дакладаў на грамадска-палітычныя, навуковыя, педагогічныя і медыцынскія тэмы.

Выбары жаночых советаў прайшлі на высокім ідэйным узроўні і паказалі вялікі палітычны рост жанчын, іх дзелавы падыход да вырашэння гаспадарчых пытанняў.

Добрых вынікаў дабіўся дэлегацкі сход калгаса «30 год БССР». Кіруе сходам Мар'я Дубовік. Тут усе 49 дэлегатак з'яўляюцца перадавікамі калгаснай вытворчасці. Дэлегаткі Елізавета Чаховіч, Тацяна Дубовік узначалілі сацыялістычнае спаборніцтва на апрацоўцы ільну. Дзённае заданне калгасніцы выконвалі на 115—120 проц., што дазволіла калгасу здаць ільновалакно датэрмінова.

У калгасе імя Маленкова, дзе старшынёй жонсовета В. Я. Юрашэвіч, некаторыя калгасніцы ў мінулым годзе не выпрацавалі абавязковага мінімуму працадзён. Гэта выклікала ў жонсовета трывогу. Была праведзена нарада з калгасніцамі. Усе працаздольныя жанчыны адразу-ж уключыліся ў апрацоўку ільновалакна, ачыстку насення і нарыхтоўку ўгнаенняў.

Пры калгасе «Шлях Леніна» жонсовет узначальвае т. Крывянцова. З інфармацыі загадчыка жывёлагадоўчай фермы і цялятніц жонсовет выявіў шмат непаладкаў: памешканне не ўцэплены, цялят нясвоечасова паяць і кормяць. Аб гэтым паведамлілі праўленню калгаса і першачаснай партарганізацыі. У выніку тэрмінова прынятых мер недахопы былі ліквідаваны.

Жонсоветы пры калгасах цікавяцца самымі рознастайнымі пытаннямі жыцця: культурна-бытавымі ўмовамі калгасніц, добраўпарадкаваннем сёл, станам жывёлагадоўчых ферм, бытавымі ўмовамі дзяцей-сірот, інвалідаў Вялікай Айчыннай вайны, сем'яў загінуўшых воінаў, арганізуюць калгасніц на актыўны ўдзел ва ўсіх галінах калгаснай вытворчасці.

Разам з сельгасаддзелам райвыканкома аддзел правёў семінар свінарака ў калгасе імя Жданава, спецыялісты прачыталі лекцыі: «Аб выкананні трохгадовага плана развіцця грамадскай прадукцыйнай жывёлагадоўлі і ўкамплектаванні свінагадоўчых ферм», «Арганізацыя працы на ферме і дадатковая аплата свінарам», «Догляд, утрыманне, кармленне свіней», «Як атрымаць два апаросы ў год ад кожнай свінаматкі». На семінары прысутнічала 75 чалавек.

Пасля апублікавання пастановы VIII пленума ЦК КП(б)Б «Аб мерах забеспячэння высокай ураджайнасці сельскагаспадарчых культур і росту прадукцыйнасці жывёлагадоўлі ў калгасах і саўгасах Беларускай ССР у 1952 годзе» — ва ўсіх населеных пунктах, брыгадах, калгасах вывучаўся даклад сакратара ЦК КП(б)Б Н. С. Патолічава. Зараз у калгасах разгарнулася барацьба за атрыманне высокіх ураджаяў.

Брыгадзір калгаса імя М. Горкага Мар'я Аляксейчык са сваёй каучукаводчай брыгадай за 10 дзён вывезлі 14 тон мінеральных і нарыхтавалі 8 тон мясцовых угнаенняў.

У калгасе імя Хрушчова звязно Ніны Янцэвіч вывезла поўнацыя гной і торф на ўчастак, дзе будзе сеяць кок-сагыз.

Сёлета ў нашым раёне значна павялічваецца плошча пасеваў кок-сагыз і колькасць каучукаводчых брыгад, узначаленых лепшымі, перадавымі калгаснікамі.

Для маладых каучукаводак быў праведзены сямідзённы семінар, на якім прысутнічала 17 брыгадзіраў і 49 звеннявых-жанчын. Спецыялісты сельскай гаспадаркі пазнаёмілі каучукаводак з перадавымі метадамі вырошчвання кок-сагыз.

Неабходна яшчэ больш узмацніць масава-палітычную і культурна-асветную работу сярод жанчын, прыцягнуць усіх калгасніц да актыўнага ўдзелу ў барацьбе за выкананне галоўнай задачы — дасягненне высокай ураджайнасці ўсіх сельскагаспадарчых культур і хуткае павелічэнне грамадскага пагалоўя жывёлы.

А. СТРИЖОНАК,

заг. аддзела па рабоце сярод жанчын
Драгічынскага РК КП(б)Б.

У сакавіку ў Мінску адбылася Рэспубліканская нарада па пытаннях павышэння ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур і развіцця грамадскай жывёлагадоўлі. На здымку: аграном Г. Белазёрава (Пліскі раён), зоатэхнік М. Каваленка (Расонскі раён), аграном В. Крылова (Церахаўскі раён) і звеннявая М. Лапаценка (Церахаўскі раён) гутараць з прафесарам Маскоўскай сельскагаспадарчай акадэміі імя Тіміразева С. Г. Колесневым і доктарам сельскагаспадарчых навук М. Г. Чыжэўскім.

Фото Л. Эйдзіна.

У сельскагаспадарчай арцелі імя Варашылава Варапаеўскага сельсовета (Дунілавіцкі раён Полацкай вобласці) у мінулым годзе створан жонсовет.

На здымку: група членаў жонсовета абмяркоўвае пытанне аб удзеле жанчын у правядзенні вясенне-палявых работ. Злева направа: Я. Ф. Яціна, М. А. Балай, К. І. Князь, Н. К. Казаравец, І. Ф. Казаравец (старшыня жонсовета) і М. У. Куцыц.
Фото М. Вароніна (БелТА)

ЖАНОЧЫМІ РУКАМІ

Грамадскія работніцы! — так называюць у дэпо імя Заслонава наш жонсовет. Гэта — новыя словы. Іх не сустрэнеш ні ў адным даведніку чыгуначніка, выданым да рэвалюцыі. Цяпер-жа яны знаёмы кожнаму транспартніку, кожнаму дзіцяці.

Чым мы заваявалі сябе папулярнасць? Не хвалячыся, скажу: актыўным удзелам у жыцці нашага дэпо.

Нішто не праходзіць міма нас. Рыхтавалася дэпо да зімы — і жонсовет праводзіў грамадскі агляд гатоўнасці цэхаў і лакаматыўнага парка да работы ў зімовых умовах. Грамадскія работніцы прывялі ў парадак рабочыя месцы рамонтнікаў і вытворчыя памяшканні.

Зайдзіце зараз у гаспадарчы і іншыя цэхі, і вы ўбачыце на вок-

нах фіранкі, любоўна пашытыя жанчынамі.

Дэпоўцы пачалі паход за беражлівыя адносіны да інструмента. І ў гэтым пасільна дапамагалі жанчыны.

— Берагчы інструмент — значыць не толькі ўмела ім карыстацца, — гаварыла т. Вязоўская, старшыня жонсовета, — але і ахайна абыходзіцца. Вось мы, гаспадыні, трымаем усю пасуду ў шафах, буфетах. Сочым, каб там было чыста, час ад часу засцілаем паперай. Давайце, дапаможам рабочым трымаць інструмент у чыстаце.

Жанчыны згадзіліся. Сабраліся і абклеілі шпалерамі інструментальныя шафы ў цэху, пачысцілі інструмент. Словам, навялі поўны парадак.

Шмат бруду было на тэрыторыі

вакол дэпо. І тут жанчыны прыклалі свае рукі.

А ў зімовыя дні жонсовет арганізаваў дастаўку гарачых абед да месца работы паравознікаў, рамонтнікаў, у стрэлачныя будкі, у памяшканне дзяжурнага і г. д.

Шмат часу аддаюць жанчыны грамадскай рабоце. Трэба было наладзіць спецоўку для паравознікаў — наладзілі. Для падшэфных станцый Лепель і Асінаўка сабралі 160 розных кніг і часопісаў, стварылі ў іх бібліятэчкі.

Не забываюць жанчыны і пра вучобу. Многія паспяхова займаюцца ў гуртку па вывучэнню біяграфіі таварыша Сталіна, некаторыя вывучаюць Кароткі курс гісторыі ВКП(б).

Р. РЫЖКОВА,
член жонсовета дэпо Орша

«У РОДНЫ КАЛГАС»

Карціна Р. Кудрэвіч

МАСТАК РАІСА КУДРЭВІЧ

У Дзяржаўнай карціннай галерэі Беларускай ССР звяртае на сябе ўвагу яркая, жыццерадасная карціна: дзяўчына — нядаўні франтавік — вярнулася ў родны калгас. Яна яшчэ ў баявым адзенні, на яе галаве футравая ваенная шапка, паходная сумка перакінута праз плячо. Сяброўку сустрэлі маладыя калгасніцы; яны ажыўлена размаўляюць, спыніўшыся каля нядаўня адбудаваных хат. Невялікі хлопчык з захапленнем разглядае сваю старэйшую баявую сястру. Побач — маці з бацькам, усхваляваныя прыездам дарагой гасці. Дзяўчына вярнулася з франтавых дарог да родных калгасных палёў. Яна зноў з усёй маладой энергіяй возьмецца за працу ў калгасе. Такі Яна недарма абараняла ў баях шчасце і мір. Вочы гэтай дзяўчыны гавораць аб яе радасных перажываннях і марах... А навокал расцілаецца светлы зімовы пейзаж, які гарманіруе з настроем людзей.

Гэта карціна напісана таленавітым мастаком нашай рэспублікі Раісай Кудрэвіч. Характэрнай рысай яе работы з'яўляецца тое, што малады мастак не выдумвае сваіх герояў, не «ўпрыгожвае» іх, а паказвае простых людзей, якія жывуць і працуюць побач з намі.

Раіса Кудрэвіч нарадзілася і выхоўвалася пры савецкай уладзе. Бацька яе — мастак-пейзажыст Владзімір Нікалаевіч Кудрэвіч — перадаў сваёй дачцэ любоў да жывапісу, да твораў лепшых прадстаўнікоў рускага рэалістычнага мастацтва — Рэпіна, Серова, Сурыкава.

У 1941 годзе Раіса Кудрэвіч скончыла Віцебскае мастацкае вучылішча. Яна пачала сваю творчую працу з маленькіх нацюрмортаў і пейзажаў. Вывучаючы творчасць вялікіх рускіх мастакоў, малады мастак прыходзіць да вываду, што прырода без жывога чалавека не можа быць раскрыта ў поўным сэнсе гэтага слова. І таму, чалавек, актыўны савецкі чалавек — уладар і пераўтвар-

ральнік прыроды, усё больш прыцягвае ўвагу Р. Кудрэвіч.

У час Вялікай Айчыннай вайны, працуючы ў Сібірскай краі, яна стварае мужныя, патрыятычныя малюнкі: «Хлеб — партызанам», «Мы адпомсцім».

Пасляваенны мірны час, людзі — будаўнікі і творцы — натхняюць мастака на новую работу. Найбольш запамінаюцца яе карціны: «У родны калгас», «Зварот з поля», «Віншаванне з узагародай», якія сведчаць аб творчых пошуках і росце мастака.

Работы Р. Кудрэвіч выстаўляюцца на Усебеларускай і Усесаюзнай мастацкіх выстаўках. Асабліва хочацца спыніцца на вялікім палатне «Пушкін у Міхайлаўскім» (Дзяржаўная карцінная галерэя БССР).

«Пушкін, — гаворыць Раіса Кудрэвіч, — гэта мая мара з маленства, мая любоў. Яго паэзія заўсёды надзвычай хвалюе і радуе мяне».

І, палаючы жаданнем адлюстравать вобраз любімага паэта, Р. Кудрэвіч паехала ў 1950 годзе ў сяло Міхайлаўскае, дзе некалі жыў і тварыў вялікі геній рускай паэзіі. Цэлымі гадзінамі хадзіла яна па алях Міхайлаўскага, дзе кожная мясціна звязана з Пушкіным. І палянка ў Трыгорскім, і аляя, дзе паэт спаткаўся з Аннай Кэрн, якой прысвечаны верш «Я помню чудное мгновенье», і асабліва рабочы кабінет А. С. Пушкіна з уласнымі рэчамі паэта — зрабілі на яе незабыўнае ўражанне.

З сапраўдным натхненнем пачала працаваць Р. Кудрэвіч над палатном «Пушкін у Міхайлаўскім». Ёй удалося перадаць вялікі творчы неспакой паэта.

...Перад намі скромны рабочы кабінет. На стала — любімыя кнігі паэта, пачаты рукапіс; святло ад лямпы падае на твар маладога Пушкіна. Паэт, у парыве натхнення, рэзка павярнуўся ў крэсле, аблакаціўся на яго спінку і задумаўся. Імклівы пушкінскі позірк гаворыць аб тым, што вось-вось народзіцца і загучаць геніяльныя строфы...

Нам здаецца, што работа «Пушкін у сяле Міхайлаўскім» па сваёй задуме, па гарманічнаму падбору фарбаў, з'яўляецца вынікам добрай творчай вучобы Раісы Кудрэвіч у выдатных рускіх мастакоў-рэалістаў. Прычым гэты твор, безумоўна, арыгінальны і сведчыць аб самастойнай творчай манеры мастака.

Работа «Пушкін у сяле Міхайлаўскім» карысталася заслужаным поспехам на Усесаюзнай мастацкай выстаўцы 1950 года. Але мастак не спыняецца на гэтай рабоце і шукае новыя вобразы, новыя фарбы, каб стварыць новае палатно, прысвечанае А. С. Пушкіну.

У сучасны момант Раіса Кудрэвіч дзейна рыхтуецца да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва, якая адбудзецца ў Маскве ў канцы гэтага года.

Хочацца пажадаць Раісе Кудрэвіч новых поспехаў у справе павышэння майстэрства, новых твораў, якія адлюстроўваюць хараство і веліч нашай савецкай Радзімы.

Эдзі АГНЯЦВЕТ

«ЗВАРОТ З ПОЛЯ»

Карціна Р. Кудрэвіч

„СОВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ“

У зале гасне святло. Гучаць словы папулярнай беларускай песні:

Мы, беларусы, з братняю Руссю
Разам шукалі к волі дарог.
Ў бітвах за долю, ў бітвах за волю
Мы здабывалі з ёй сцяг перамог.

Так пачынаецца новы мастацка-дакументальны фільм «Совецкая Беларусь»*.

...Цудоўныя лясы — багацце нашай рэспублікі. Яшчэ зусім нядаўна яны былі родным домам сотняў тысяч народных мсціўцаў, якія і ўдзень і ўночы вялі гераічную барацьбу з гітлераўскімі акупантамі, помсцілі ім за разбураныя і спаленыя гарады і сёлы роднай Беларусі. Каля някранутага яшчэ партызанскага жылля ідзе напружаная праца. Узброеныя перадавой тэхнікай лесарубы нарыхтоўваюць лес для будаўніцтва, якое разгарнулася ва ўсіх гарадах і сёлах рэспублікі з першых дзён яе вызвалення ад фашысцкіх захопнікаў.

Кадр за кадрам расказвае фільм глядачу аб натхнёнай стваральнай працы нашага народа і яе выдатных пладах. Восем год таму назад Мінск ляжаў у руінах. Дзякуючы штодзённай дапамозе большэвіцкай партыі, савецкага ўрада, асабіста таварыша Сталіна, дзякуючы стаханаўскай працы будаўнікоў сталіца нашай рэспублікі ператвараецца ў адзін з прыгажэйшых, добраўпарадкаваных індустрыяльных і культурных цэнтраў Савецкага Саюза. Выраслі новыя вуліцы, кварталы, гарадкі, забудаваныя прыгожымі дамамі; на вуліцах многа зелені, кветак.

Вось адна з ускраін Мінска. За некалькі год тут пабудаваны адзін з буйнейшых індустрыяльных гігантаў, гордасць беларускага народа — аўтамабільны завод. Кожны дзень з яго канвеера сходзяць дзесяткі аўтамашын. Магутныя 25-тонныя самазвалы Мінскага аўтамабільнага завода працуюць на вялікіх сталінскіх будоўлях камунізма. Тут-жа, у раёне завода, вырас прыгожы сацыялістычны горад, у якім жыўць, вучацца і адпачываюць аўтамабілебудаўнікі.

Непадалёку ад аўтамабільнага завода раскінуліся вялікія, прыгожыя карпусы другога гіганта прамысловасці — трактарнага завода. Як і аўтамабільны, ён зусім малады, але яго прадукцыя ўжо добра вядома далёка за межамі рэспублікі. На палях Прыбалтыкі, у лясах Сібіры, Далёкага Усходу і Поўначы безадказна працуюць мінскія трактары. Трактарны завод — прадпрыемства высокай тэхнікі. Кінофільм паказвае, як ад станка да станка рухаецца дэталі, праходзіць розную апрацоўку. Гэтая паточная лінія — падарунак трактарабудаўнікам ад рабочых Масквы. Раней апрацоўку гэтай дэталі выконвалі 120 рабочых на 32 розных станках, а цяпер гэту работу выконваюць толькі 4 рабочыя.

Выдатную прадукцыю дае станкабудаўнічы завод імя Кірава. Станкі завода з поспехам выкарыстоўваюцца не толькі на прадпрыемствах Савецкага Саюза, але і краін народнай дэмакратыі.

У кінофільме ярка паказан рост прамысловасці Савецкай Беларусі. Розныя станкі, лакамабілі, веласіпеды, сельскагаспадарчыя машыны, сукно, дываны, самую рознастайную прадукцыю даюць адноўленыя і новапабудаваныя фабрыкі і заводы Мінска, Віцебска, Гомеля, Магілёва, Гродна, Бабруйска і іншых гарадоў рэспублікі.

Выдатны поспехі і сацыялістычнай сельскай гаспадаркі. На калгасных палях працуюць тысячы розных машын, якія палягчаюць працу хлебарабаў, дапамагаюць ім вырошчваць высокія ўраджаі збожжа, ільну, кок-сагізы і іншых культур.

* Сцэнарны план К. Губарэвіча, тэкст Н. Шпікоўскага. Рэжысёры: В. Корш-Саблін, І. Краўчуноўскі, Н. Шпікоўскі. Аператары: В. Цытрон, М. Бераў, Г. Вдавенкаў, А. Булінскі. Вытворчасць кіностудыі «Беларусьфільм».

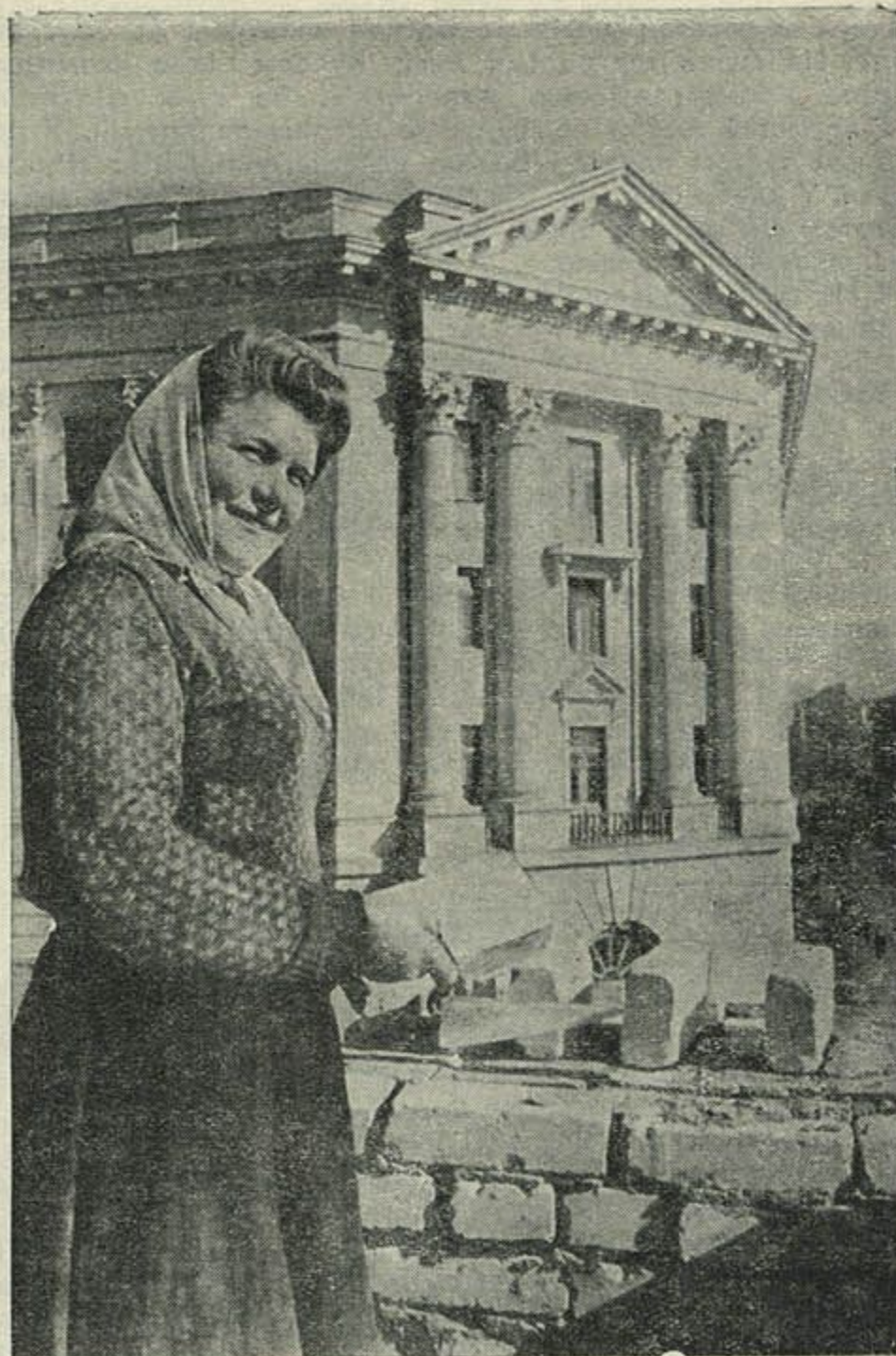
На здымку (зверху): муляр Мар'я Макарэвіч на будаўніцтве адміністрацыйнага будынка па Ленінскай вуліцы ў Мінску.

Фото В. Лупейкі (БелТА)

Заканчваюцца аддзелачныя работы на будаўніцтве драматычнага тэатра ў Гомелі.

На здымку (унізе): стаханаўка-комсамолка Лілія Майсеенка за аддзелкай ляпных упрыгожванняў.

Фото Н. Дзяругіна (БелТА)

Маляўніча паказан у фільме росквіт культуры беларускага народа. На сцэне тэатра імя Янкі Купалы ідзе камедыя Кандрата Крапівы «Пяюць жаваранкі». За гэты спектакль групе артыстаў тэатра прысуджана Сталінская прэмія. У адноўленым тэатры оперы і балета паказваецца балет «Князь-возера». У клубе фабрыкі імя Фрунзе выступае былая работніца гэтай фабрыкі, а зараз салістка Вялікага тэатра Саюза ССР Леакадзія Масленікава. У тысячах школ, сотнях вышэйшых і сярэдніх навучальных устаноў моладзь настойліва авалодвае ведамі. У лабараторыях, на вопытных станцыях беларускія вучоныя плённа працуюць над далейшым развіццём тэхнікі і навукі. Фільм паказвае гледачу выдатныя машыны, створаныя калектывам Інстытута механізацыі і электрыфікацыі Акадэміі навук БССР, на чале якога стаіць двойчы лаўрэат Сталінскай прэміі М. Я. Мацэпура. Гэтыя машыны дапамогуць калгаснікам хутчэй асушыць балоты і ператварыць іх у высокаўраджайныя палі.

У дружнай сям'і брацкіх народаў Савецкага Саюза, пад кіраўніцтвам слаўнай партыі Леніна — Сталіна працоўныя нашай рэспублікі ў пасляваенныя гады многа зрабілі для аднаўлення і далейшага развіцця прамысловасці, сельскай гаспадаркі і культуры. У гарадах і сёлах вырасла вялікая армія стаханаўцаў, якія самааддана працуюць над далейшым

умацаваннем сіл і магутнасці сваёй сацыялістычнай Радзімы. З цікавасцю глядач знаёміцца з працоўнымі поспехамі знатных стаханаўцаў аўтазавода Сямёнава і Фралова, вядомых у рэспубліцы будаўнікоў Булахава, Нікалаева, Філіпава, праслаўленых майстроў высокіх ураджаяў Тамары Шкурко, Мар'і і Алены Юркевіч, Аляксандры Шаплыка, даяркі Евы Шчэрбіч і многіх іншых выдатных наватараў прамысловасці і сельскай гаспадаркі, імёнамі якіх ганарыцца ўвесь беларускі народ.

Праўдзіва і ярка фільм перадае волю беларускага народа да міру, яго цвёрдую рашучасць адстаяць справу міру. На экране народная артыстка СССР і БССР, лаўрэат Сталінскай прэміі Л. Александровская. З высокім майстэрствам яна выконвае «Песню аб міры».

— Мы — людзі добрай волі! Мы за мір! — заяўляюць усе працоўныя Савецкай Беларусі.

Калектыв беларускіх кінематаграфістаў стварыў яркі, хвалючы фільм, які праўдзіва расказвае аб росквіце Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі, якая разам з усімі брацкімі рэспублікамі Савецкага Саюза пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў паспяхова ажыццяўляе сталінскую праграму будаўніцтва кунізму.

К. ФЕДАРАЎ

Наш календар

Ленскі расстрэл

17 красавіка споўнілася 40 год з дня расстрэлу рабочых на ленскіх прыісках. Ленскі расстрэл ярка паказаў перад усім народам крывавае твар царскага самадзяржаўя, згуртаванасць і адважнасць рабочага класа ў барацьбе за сваё вызваленне.

Залатыя прыіскі ў далёкай сібірскай тайзе, на рацэ Лене, належалі ў тыя гады англа-рускаму акцыянернаму таварыству «Лена-Гольдфілдс», якое знаходзілася пад кантролем англійскіх банкаў. Англійскія капіталісты разам са сваімі рускімі кампаньёнамі жорстка эксплуатавалі рабочых, выціскаючы з іх апошнія сокі. Нікчэмныя грашы плацілі гаспадары рабочым за іх катаржную працу, самі нажываючы велізарныя багачы. Англійскія капіталісты атрымлівалі ад прыіскаў штогод больш 7 мільёнаў рублёў прыбытку золатам. Рабочых яны трымалі ўпрогаладзь, кармілі агіднымі, гнілымі прадуктамі.

У сакавіку 1912 года на адным з прыіскаў — Андрэеўскім — пачалася стачка пратэсту супроць кармлення рабочых нядобрыкаснымі прадуктамі. Гэту стачку шырока падтрымалі рабочыя ўсіх прыіскаў — забаставала 6 тысяч чалавек. Англійскія капіталісты настаялі, каб для ўціхаміравання рабочых прыслалі войска. Ва ўдоду англічанам на прыіскі быў накіраваны атрад на чале з жандармскім ротмістрам Трэшчанка. Ён зараз-жа арыштаваў стачачны камітэт і іншых кіраўнікоў стачкі, сярод якіх былі ссыльныя большэвікі.

Арышт кіраўнікоў стачкі выклікаў усеагульнае абурэнне рабочых. Яны патрабавалі вызваліць сваіх таварышоў. 17 красавіка бастуючыя накіраваліся для перагавораў з адміністрацыяй. Гэты мірны бяззбройны натоўп па камандзе афіцэра-жандарма салдаты сустрэлі градам куль. Больш 500 чалавек было забіта і ранена.

Ленскія падзеі глыбока ўсхвалявалі рабочы клас і працоўнае сялянства Расіі. Па ўсёй краіне пачаліся масавыя забастоўкі, дэманстрацыі і мітынгі. Першамайскія забастоўкі 1912 года праходзілі пад большэвіцкімі рэвалюцыйнымі лозунгамі. Рабочыя патрабавалі дэмакратычнай рэспублікі, васьмігадзіннага ра-

бочага дня, канфіскацыі памешчыцкай зямлі. У першамайскіх забастоўках 1912 года прыняло ўдзел каля 400 тысяч рабочых.

«Расстрэл на Лене, — пісаў таварыш Сталін да першай гадавіны ленскай бойні, — адкрыў новую старонку ў нашай гісторыі. Чаша цяргнення перапоўнілася. Прарвалася плаціна народнага абурэння. Кранулася рака народнага гневу.

...Забурліла, запенілася рабочае мора».

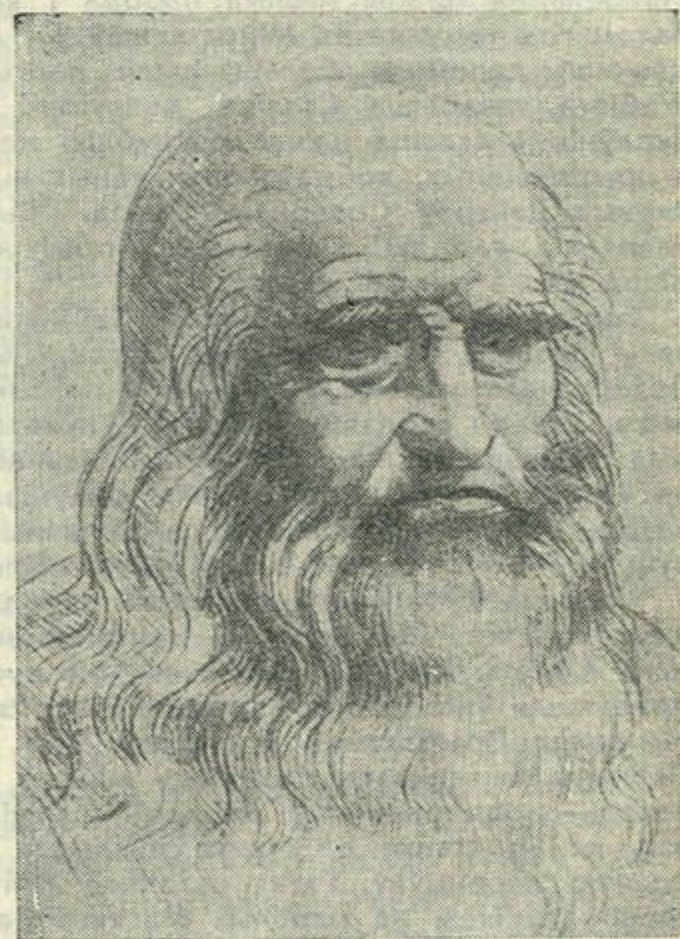
Ленскія падзеі з'явіліся пачаткам магутнага рэвалюцыйнага ўздыму ў краіне. Рускі народ пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі ўзнімаўся на барацьбу за сваё вызваленне ад спрадвечнага ўціску.

Леанардо да Вінчы

Апошняя чвэрць XV стагоддзя — перыяд бліскачага росквіту італьянскага мастацтва. На невялікім адрэзку часу скапілася цэлая плеяда такіх імён, якія доўга будуць з павагай вымаўляцца ўдзячным чалавецтвам. Мікель-Анджэло, Рафаэль, Тыцыян, Леанардо і Карэджыо — вось слава італьянскага народа. Але адным з найвялікшых прадстаўнікоў гэтай магутнай плеяды майстроў з'яўляецца Леанардо да Вінчы.

Маленькі гарадок Вінчы знаходзіцца ў цясніне Тасканскіх гор. 500 год таму назад у гэтым маляўнічым кутку ў сям'і мясцовага натарыуса нарадзіўся Леанардо да Вінчы. Вельмі рана ў маленькім Леанардо развілася страсць да жывапісу, і яго аддалі на вучэнне да скульптара Верокіа. Хутка ён дасягнуў такіх поспехаў, што аднойчы Верокіа са здзіўленнем усклікнуў: «Гэта дзіця разумее больш за мяне!»

Леанардо да Вінчы вельмі многа працаваў: маляваў, ляпіў, займаўся навукамі; акрамя таго, ён добра спяваў і іграў на лютні, пісаў вершы, вылучаўся характарам і розумам. К 30-ці гадам яго запрасілі, як вопытнага майстра, на службу да міланскага герцага, праз год ён вылепіў велізарную мадэль ста-

туі герцага Сфорцы, якую сучаснікі лічылі цудам мастацтва.

Да Вінчы засноўвае акадэмію мастацтваў, піша трактат аб жывапісе, будзе складаны механізм, які паказвае рух планет, займаецца архітэктурай: будзе купальні, канюшні, вілы. З 1499 года пераязджае ва Фларэнцыю, дзе працягвае кіпучую дзейнасць: піша партрэты, вынаходзіць машыны, праводзіць каналы. Леанардо да Вінчы — гэта магутны тварэц і знаток у многіх галінах мастацтва і навукі.

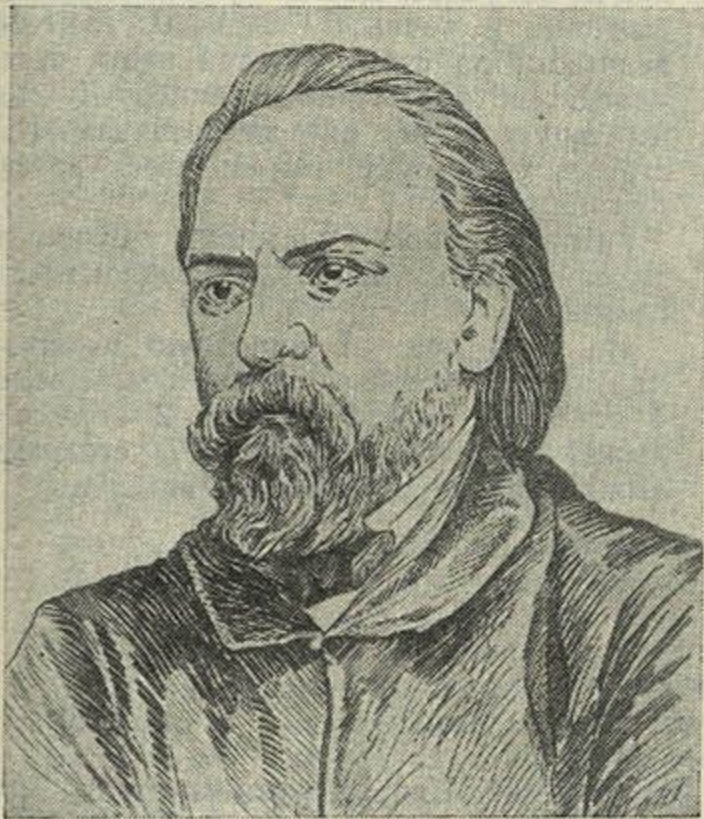
На жаль, да нас не дайшлі многія яго мастацкія работы, а лепшыя работы яго маладосці вядомыя цяпер толькі па апісаннях. У нас у Эрмітажы знаходзіцца некалькі работ Леанардо да Вінчы: «Мадонна Літы», «Мадонна з кветкай». Лепшай яго кампазіцыяй з'яўляецца велізарны малюнак «Тайная вячэра», дзе кожная фігура ў паўтара раза больш чалавечага росту. У евангельскім сюжэце майстра цікавіць у першую чаргу глыбіня чалавечых перажыванняў. Малюнак цудоўна скампанаваны, фігуры поўны руху. У 1503 годзе Леанардо да Вінчы напісаў цудоўны партрэт Монны Лізы Джыяконды.

Памёр Леанардо да Вінчы ў Парыжы, дзе жыў апошнія гады. Вялікі мастак і вучоны хвалюе і зараз, праз 500 год з дня яго нараджэння, бо яго тварэнні выкананы з геніяльным майстэрствам.

Леанардо да Вінчы шукаў новых шляхоў у мастацтве і навуцы. Яго шматгранная творчасць увайшла ў скарбніцу сусветнай культуры і дорага ўсяму прагрэсіўнаму чалавецтву.

А. І. Герцэн

У 1828 г. у Маскве, на Вараб'ёвых гарах, 16-гадовы Александр Герцэн разам з верным прыцелем сваім Нікалаем Огаровым даў палымяную юнацкую клятву — усё сваё жыццё прысвяціць барацьбе з прыгнечаннем і рабствам. Гэту клятву ён стрымаў.

Александр Іванавіч Герцэн стаў вялікім рускім рэвалюцыянерам, мысліцелем і пісьменнікам, які ўсё жыццё прысвяціў справе вызвалення свайго народа.

У рамане «Хто вінаваты?» (1841—1846 гг.) пісьменнік паставіў вострае злобаздзённае пытанне: Хто вінаваты ў тым, што прыніжаецца годнасць чалавека, уродуецца яго асоба, гложуць яго здольнасці і таленты? Хто вінаваты, што разбіта жыццё выдатнай рускай жанчыны Любові Круцыферскай?

Мастацкімі вобразамі свайго твора пісьменнік адказаў: вінаваты самадзяржаўна-прыгонніцкі лад, заснаваны на прыгнечанні і гвалце.

Вострай антыпрыгонніцкай накіраванасцю прасякнута і аповесць «Сарока-зладзейка» (1846 г.), якая гаворыць аб трагічным лёсе «вялікай рускай актрысы», прыгоннай Анеты. У яе вобразе Герцэн увасобіў высокароднасць і духоўнае хараство рускай жанчыны, якая, будучы гордай і велічнай, лічыць за лепшае смерць, чым страту незалежнасці і чэсці.

Усё жыццё пісьменніка было асветлена пошукамі рэвалюцыйнай тэорыі. Глыбокі мысліцель Герцэн прадоўжыў рэвалюцыйныя і матэрыялістычныя традыцыі перадавой рускай думкі. Ён не ўзняўся да ідэй навуковага сацыялізма, яму былі ўласцівы часовыя ваганні і памылкі, але пры ўсіх хістаннях паміж дэ-

макратызмам і лібералізмам «дэмакрат усё-ж браў у ім верх».

Герцэн належаў да таго пакалення дваранскіх памешчыцкіх рэвалюцыянераў, якія, паводле слоў В. І. Леніна, былі вельмі далёкі ад народа. «Але іх справа не прапала, — пісаў Владзімір Ільіч. — Як дзекабрысты абудзілі Герцэна, так Герцэн і яго «Колокол» дапамаглі абуджэнню розначынцаў».

Ленін ацэньвае яго як пісьменніка, «які адыграў вялікую ролю ў падрыхтоўцы рускай рэвалюцыі».

Герцэн з'явіўся стваральнікам вольнага рускага друку за граніцай. На вокладцы альманаха «Палярная зорка», які Герцэн выдаваў у Лондане, былі абазначаны сілуэты пакараных дзекабрыстаў як сімвал няспыннай барацьбы з самадзяржаўем.

Са старонак свайго газеты «Колокол», якая выходзіла дзесяцігоддзе, з 1857 па 1867 гг., Герцэн звярнуўся з рэвалюцыйнай пропаведдзю да рускага народа, стаўшы «гарой за вызваленне сялян».

У сваіх аўтабіяграфічных запісках «Былое і думы» (1852—1865 гг.) Герцэн, шырока ахопліваючы падзеі рускага і еўрапейскага жыцця, стварыў партрэты перадавых рускіх людзей, палымяных барацьбітоў за свабоду народа.

Рускага рэвалюцыянера глыбока хваляваў лёс заходнееўрапейскага рэвалюцыйнага руху. У рэвалюцыі 1848 г. ён стаў на бок паўстаўшага народа. Ён цяжка перажываў паражэнне рэвалюцыі. Ён зразумеў, што прадстаўляюць сабой буржуазны парламентарызм і буржуазная дэмакратыя Еўропы і асабліва Амерыкі.

Ён піша: «Да Паўночна-і Паўднёва-амерыканскіх Штатаў было рабства і прыгонны стан, несправядлівая вайна і несправядлівая хцівасць, але гэты цынізм, гэтая злачынная прастата, гэтае бессаромнае агаленне — гэта нова і належыць Амерыцы».

140 год яраішло з дня нараджэння вялікага рэвалюцыянера-дэмакрата. Імя яго застаецца блізім і дарагім савецкім людзям, бо ўсім сваім жыццём, рэвалюцыйнай дзейнасцю, мастацкай творчасцю ён змагаўся за новае светлае заўтра, за прыход «зары надыходзячага дня».

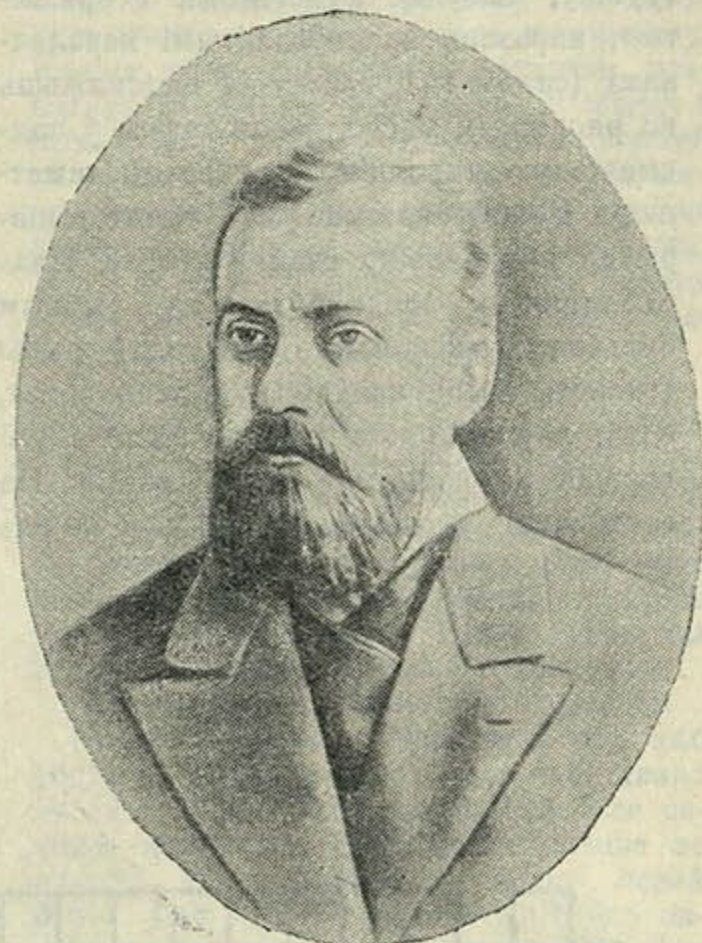
Г. І. Успенскі

Глеб Іванавіч Успенскі належыць да ліку выдатных рускіх пісьменнікаў другой паловы XIX стагоддзя. З велізарным мастацкім талентам ён увасобіў у сваіх творах глыбока праўдзівое жыццё працоўнага народа і дэмакратычнай інтэлігенцыі, выкрыўшы перажыткі прыгонніцтва і разбойніцкі характар капіталізма, які тады развіваўся. Разам з выдатнымі рускімі рэвалюцыянерамі-дэмакратамі Некрасавым, С.-Шчэдрыным Г. Успенскі сваімі творамі садзейнічаў развіццю прагрэсіўнай рэвалюцыйнай думкі Расіі. У сваіх першых буйных творах «Норавы Расцеравай вуліцы» (1866 г.) і «Разарэнне» (1869 г.) пісьменнік раскрыў беспрасветнае жабрацкае жыццё простых рабочых людзей.

Г. І. Успенскі адным з першых у рускай літаратуры раскрыў «разбойніцкую» механіку капіталізма, які пранікае ў рускае жыццё. У апавяданні «Кніжка

чэкаў» (1876 г.) пісьменнік расказаў з найглыбейшай праўдзівасцю страшны малюнак разарэння сялян цэлай акругі прадпрымальным капіталістам Мясніковым. Цынічная, звярыная мараль насаджаецца Мясніковым, які ператварыў чалавека ў чалавека-«полтину», з якога ўсялякімі спосабамі выціскаецца пот і кроў для павелічэння прыбыткаў прадпрыемцы. «Пан Купон» як называе Успенскі капітал, не ведае ў сваіх апетытах ніякіх абмежаванняў. Капіталісты, імкнучыся да прагнай нажывы, правадыруюць войны, як крыніцу іх новых прыбыткаў. «Прадстаўнік англійскіх міраедаў, — указваў Успенскі, — з гарматамі і бомбамі лезе праз моры і акіяны і крычыць «аддай купон!» («З чалавекам — ціха»).

У 80-х гадах Г. І. Успенскі звяртаецца да паказу вёскі ў парэформенны пе-

рыяд. У буйнейшых сваіх творах гэтага часу «Селянін і сялянская праца» (1880 г.) і «Улада зямлі» (1882 г.) мастак глыбока, пераканаўча паказаў, як капіталізм урываецца ў вёску, што прыводзіць да збяднення сялянства. Жыццё селяніна Івана Басых («Улада зямлі»), які пад уплывам росту кулацтва ў вёсцы ператварыўся ў батрака, сялянскага пролетарыя, канкрэтна пацвярджала працэс расслаблення вёскі пад уплывам капіталістычных адносін.

Г. Успенскі з радасцю паказваў у сваіх творах новага чалавека, носьбіта рэвалюцыйных настрояў, які ўзнямае свой голас супроць сацыяльных парадкаў Расіі.

Глыбокае веданне жыцця Расіі прыводзіць да таго, што ў 80-я гады Успенскі блізка падышоў да марксізма, з захапленнем адзываўся аб К. Марксе і яго вялікім вучэнні. У сваіх артыкулах В. І. Ленін не адзін раз спасылаўся на творы Успенскага як на дакументы, якія глыбока і правільна раскрываюць працэс развіцця капіталізма ў Расіі.

Прайшло пяцьдзесят год з дня смерці Г. І. Успенскага, але яго рэалістычная творчасць, якая глыбока раскрыла жыццё працоўнага народа ва ўмовах царскай Расіі і выкрыла бесчалавечнасць капіталістычнага ладу, блізка і дорага савецкаму чытачу.

Парады гаспадыням

ШЧУПАК ПАД МАРЫНАДАМ

Ачышчанага, выпатрашанага і прамытага шчупака нарэзаць роўнымі кавалкамі, пасаліць, пасыпаць перцам, абваляць у муцэ, добра абсмажыць на патэльні з раслінным маслам, пакласці на блюда або ў салатнік, астудзіць, заліць халодным марынадам, упрыгожыць лісцікамі пятрушкі і зялёнай цыбуляй.

Прыгатаванне марынаду. Моркву, пятрушку, цыбулю, ачышчаныя і прамытыя, нарэзаць прадаўгаватымі кавалачкамі (саломкай), злёгка іх падсмажыць на раслінным масле, пасля гэтага ў падсмажаную гародніну пакласці тамат-пюрэ і зноў смажыць, каб тамат выпарыўся на палавіну свайго аб'ёму. Падрыхтаваную гародніну заліць рыбным бульёнам, звараным з адыходаў рыбы (голавы, косці, плаўнікі), дадаць воцат, соль, лаўровы ліст, перац, цукар і ўсё варыць на працягу 20—30 хвілін. Пагатоўнасці марынад астудзіць і заліць ім рыбу.

На 1 кг рыбы — 100 г морквы (1—2 шт.), 50 г пятрушкі (1 шт.), 100 г цыбулі (2—3 шт.), 100 г тамату-пюрэ (1/2 шклянкі) або (2—3 шт.) памідораў, 2 шклянкі рыбнага бульёну, 1/4 шклянкі воцату сталовага, 1/2 сталовой лыжкі солі, 1 сталовую лыжку цукровага пяску, 3 лісцікі лаўровага лісту, 10 зерняў перцу.

ГРУДЗІНКА ФАРШЫРАВАНАЯ

Грудзінку зачысціць, прамыць, зрабіць глыбокі надрэз паміж рэбрамі і мякаццю (кішэню). У кішэню пакласці фарш з адварнога рассыпчатага рысу з сырым яйкам, молатым перцам і соллю. Затым краі адтуліны зашыць ніткай, перакласці фаршыраваную грудзінку на бляху, густа змазаць тлушчам, уліць 1/2 шклянкі бульёну або гарачай вады і смажыць у духоўцы 1 1/2 гадзіны, перыядычна паліваючы яе сокам, які атрымаўся пры смажанні.

Гатовую грудзінку дастаць, выбраць ніткі, нарэзаць мяса на порцыі, раскласці іх па талерках, паліць працэджаным сокам.

На гарнір падаць смажаныя кабачкі.

На 500 г грудзінкі — 3/4 шклянкі рысу, 1—2 яйкі, 1 1/2—2 сталовыя лыжкі тлушчу; соль і перац па смаку.

СОУС БЕЛЫ

Каструлю з тапленым маслам (2—3 сталовыя лыжкі) паставіць на слабы агонь, усыпаць 2 сталовыя лыжкі белай мукі, памешваючы яе, абсмажыць, да слабажоўтага колеру, дабавіць 2 шклянкі гарачага мяснога бульёну і кіпяціць хвілін 10. Затым зняць з агня, пакласці ў соус жаўток сырога яйка, дабавіць кавалачак слівачнага масла, пасаліць, размяшаць. Падаваць да адвараных кураў, куранят, цяляціны і бараніны.

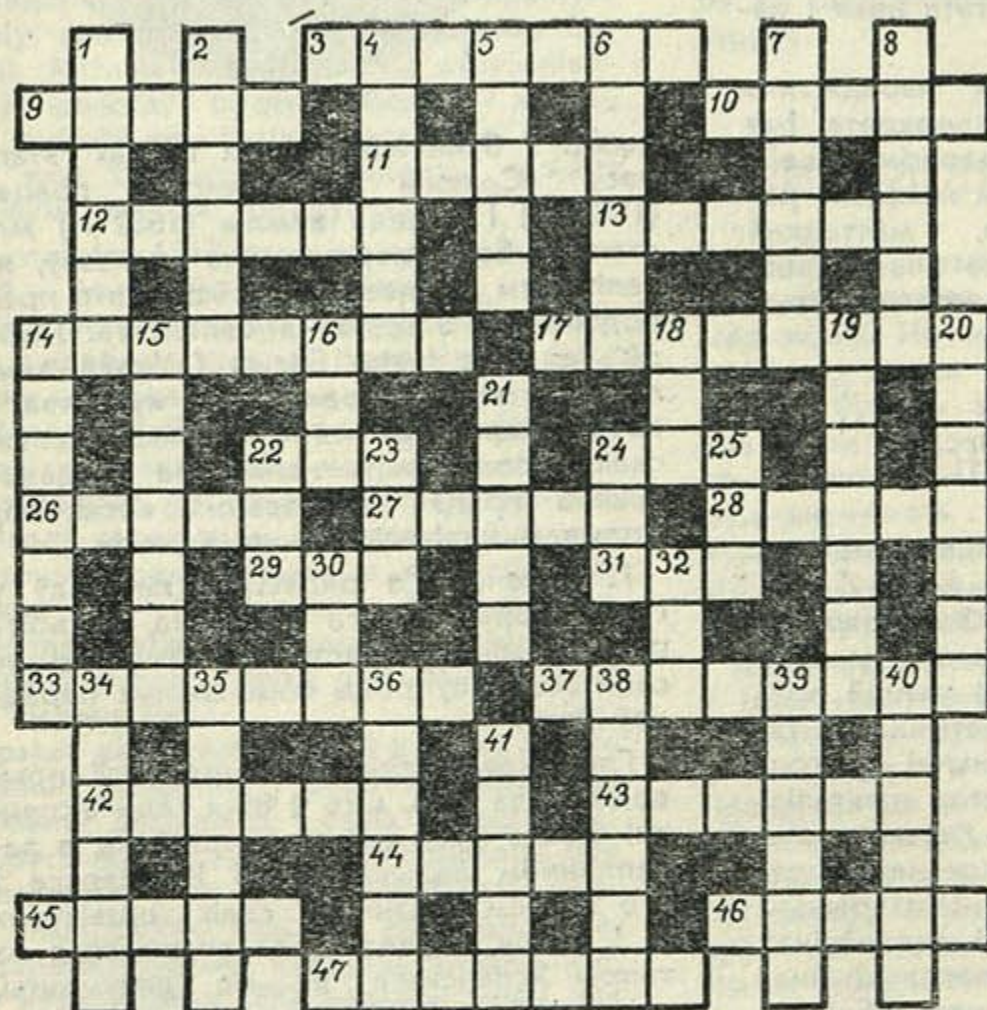
ПІРОГ ЛЁГКІ

Яечныя жаўткі расцерці з цукрам і ванілінам, пакласці ў невялікую каструлю, змяшаць з мукой і растопленым слівачным маслам. Усё растварыць у гарачым малаку і, няспынна памешваючы, варыць сумесь да таго часу, пакуль яна не загусе. Затым сумесь астудзіць, змяшаць з яечнымі бялкамі, узбітымі венчыкам да стану густой пены, перакласці на прамасленую паперу і спецыяльную форму або на патэльні. Паставіць у духоўку, пакуль пірог не зарумяніцца.

Гатовы пірог, пасыпаны цукровай пудрай, падаць на стол у гарачым выглядзе.

На 5—6 яек — 1 няпоўную шклянку малака, 2 сталовыя лыжкі белай мукі, 4 сталовыя лыжкі цукру, 2 сталовыя лыжкі цукровай пудры, 1 1/2 сталовыя лыжкі масла, 1/4 парашку ваніліну.

КРАСВОРД

Па гарызанталі:

3. Аўтаномная рэспубліка. 9. Шарсцяная тканіна. 10. Пранасць. 11. Рака на Каўказе. 12. Рамеснік, які вырабляе гліняную пасуду. 13. Палачка для паказвання. 14. Спрэчка. 17. Старадаўні рускі спявак-музыка. 22. Прастора, заросшая дрэвамі. 24. Нізкі мужчынскі голас. 26. Другі ўкос. 27. Горад-герой. 28. Сігнал для адпачынку. 29. Трыкатажна-пан-

чошная фабрыка ў Віцебску. 31. Цвёрды стан вады. 33. Час касьбы. 37. Патомак. 42. Мяшок для рэчаў. 43. Паэма Віргілія. 44. Зялёнае ўгнаенне. 45. Прыток Амура. 46. Край ракі. 47. Саматканая спадніца.

Па вертыкалі:

1. Аповесць Я. Коласа. 2. Асаблівасць беларускай мовы. 4. Наёмны работнік у кулака. 5. Настольнік. 6. Горад у Сібіры. 7. Вадкасць для змяншэння трэння. 8. Герой п'есы «Севільскі цырульнік». 14. Пасцілка для падлогі. 15. Запіс гістарычных падзей. 16. Раённы цэнтр Маладзечанскай вобласці. 18. Парода папугаў. 19. Бязладдзе. 20. Малады хваёвы лес. 21. Рака ў Палессі. 22. Раствор смалы ў спірце. 23. Рыба. 24. Вечар з танцамі. 25. Група фруктовых дрэў. 30. Рака ў Сярэдняй Азіі. 32. Калючая рыба. 34. Ягада. 35. Сталіца Турцыі. 36. Навальніца. 38. Наём памяшкання ў часовае карыстанне. 39. Бяссэнсіца. 40. Узрыўчатае вешчаво. 41. Ядавітая змяя.

АДКАЗЫ НА КРАСВОРД, ЗМЕШЧАНЫ У № 2.

Па гарызанталі:

1. Агараг. 4. Колас. 7. Балада. 10. Антытэза. 11. Угнаенне. 12. Глава. 13. Рэбус. 15. Мараль. 17. Кабета. 18. Адплата. 20. Рафінад. 21. Лінацыя. 23. Маўр. 24. Снег. 25. Юнак. 26. Удар. 30. Набытак. 32. Іпадром. 34. Атрыбут. 37. Польшка. 39. Сведка. 41. Аркан. 42. Крупа. 44. Адрасант. 45. Інвентар. 46. Аснова. 47. Рэйка. 48. Купрын.

Па вертыкалі:

1. Ананім. 2. Аўтограф. 3. Крэмль. 4. Крайвід. 5. Лава. 6. Студэнт. 7. Бунчук. 8. Арнамент. 9. Авечка. 12. Гліна. 14. Сарны. 16. Хлеб. 18. Адзнака. 19. Алфавіт. 20. Раман. 22. Паром. 27. Этыка. 28. Грып. 29. Нарва. 31. Балгарын. 33. Радыйтар. 35. Трактар. 36. Украіна. 37. Патака. 38. Армада. 39. Спявак. 40. Азарын. 43. Край.

ВУЧЫЦЕСЯ ВЫШЫВАЦЬ

Па просьбе многіх нашых чытачоў пачынаем друкаваць гутаркі па вышыўцы. Што такое мастацкая гладзь?

Мастацкая гладзь — гэта адзін з відаў прыкладнога майстэрства. Мастацкая гладзь даступна ўсім жанчынам, а таксама дзецям-падлеткам ад 10-ці год.

Пры дапамозе мастацкай гладзі вышываюцца кветкі, фрукты, гародніна, рознастайныя пейзажы, партрэты людзей, птушкі, жывёла. Вышыўкай, гэтак сама як і кісцю мастака, можна паказаць нашу савецкую рэчаіснасць.

Прыгожа вышытыя падушкі, дарожкі, сурвэты, партэры, карціны ўпрыгожваюць нашы кватэры і грамадскія месцы.

Вышыўка — цікавы і захапляючы занятак. Яна з'яўляецца адпачынкам для жанчын, прыносіць супакаенне пры нервовых захворваннях.

У гэтай гутарцы мы пастараемся расказаць аб тым, што павінна ведаць пачынаючая вышывальшчыца. У наступных будзем падрабязна тлумачыць, як вышываецца кожная кветка, пачынаючы з самых лёгкіх (васілька, рамашкі) і канчаючы самай складанай (ружай), з тым, каб паступова развіць тэхніку вышывання.

Для вышывання мастацкай гладзі неабходна мець: пяльцы, напарстак і іголку. Іголку павінны быць тонкія і доўгія. Найбольш зручна карыстацца іголкамі №№ 3, 4, 5.

Для першых работ бярыце шэрую парусіну. Матэрыял адрэжце па размеру рысунка, які будзеце вышываць, адвядзячы на свабодныя палі не менш 10 см. Затым раскладзіце матэрыял на лісце шкля або на папіраваным сталі, пакрыўшы яго капіравальнай паперай (чорнай, а не хімічнай), паверх прыкаліце двума іголкахі рысунак і абвядзіце добра заостраным простым алоўкам. Пераведзены на матэрыял рысунак зацягніце ў пяльцы так, каб ён быў на сярэдзіне. Рэшту матэрыялу трэба падлагнуць і закалоць, каб ён не перашкаджаў пры рабоце і не сціраў рысунак.

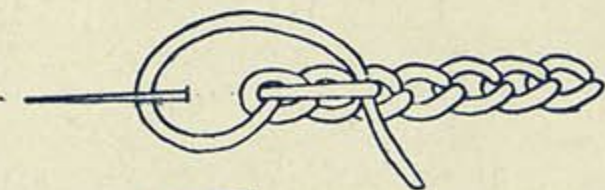
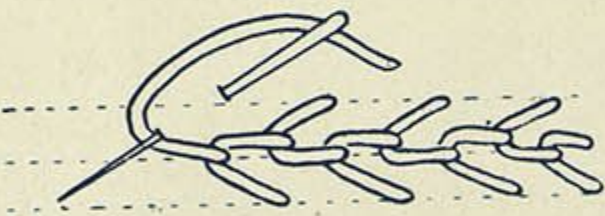
Ніткі для гладзі рэкамендуецца ў асноўным шоўкавыя. Шоўкам лягчэй накладваць цёні, падбіраць таны. Можна выкарыстоўваць таксама тасьму, шнур, істужкі, розныя трыкатажныя ласкуты, тканіну з шоўкавай ніткай.

Ніткі падбіраюцца так, каб кожны колер меў некалькі таноў. Самы светлы колер абазначаем першым тонам, крыху цямнейшы — другім, яшчэ цямнейшы — трэцім. Каб кветка вышла прыгожай, трэба браць 3—4 таны нітак аднаго колеру і сачыць за мяккасцю і паслядоўнасцю пераходу ад самага светлага да самага цёмнага.

Побач з мастацкай гладзю неабходна вывучыць дэкаратыўныя швы. Возьмем кавалак парусіны 30×30 см і пачнем з самага лёгкага шва. Называецца ён сцябельчатым (вяровачкай).

Сцябельчаты шоў (рыс. 1).

Выцягніце з парусіны нітку і па атрыманай палосцы іголкай з ніткай муліне злёзнага колеру пачынайце вышываць знізу ўверх. Иголку вострым канцом трымайце ўвесь час на сябе. Адлічыце на матэрыяле 5 нітак, падзенне іх іголкай і працягніце яе да сябе. За ніткай утворыцца дзірачка. Адлічыце наступных 5 нітак, але сачыце, каб іголка выходзіла ў дзірачку, якая ўтварылася за ніткай. У вас атрымаецца сцябельчаты шоў.

Тамбурны шоў (рыс. 2).

Выцягніце з вашага матэрыялу адну нітку, вазьміце нітку сіняга колеру, таксама ўдвая, і пачынайце шыць зверху ўніз. Кладзіце матэрыял на палец і падзявайце на іголку пяць-шэсць нітак па выцягнутай палосцы. Вялікім пальцам левай рукі трымайце нітку, а іголку каліце ў сярэдзіну пятлі, якая ўтвараецца за іголкай. І так прапашвайце да канца. Шоў, які пры гэтым атрымаўся, называецца тамбурным або ланцужком.

Шоў ёлачкай (рыс. 3).

Выцягніце адну нітку з матэрыялу, на якім вы збіраецеся вышываць, шэсць нітак прапусціце, адну выцягніце, яшчэ шэсць прапусціце і яшчэ адну выцягніце. Бярыце нітку блакітнага ко-

леру і пачынайце шыць зверху ўніз. Цэнтр трымайце па сярэдняй выцягнутай палосцы. Каліце іголку ў правую выцягнутую палоску і выходзьце наўскассяк у сярэднюю выцягнутую палоску. Прытрымліваючы нітку вялікім пальцам левай рукі, каліце цяпер у левую выцягнутую палоску і выходзьце ў сярэднюю ніжэй вашага пачатковага праколу. Прашыўшы такім чынам да канца, вы атрымаеце шоў, які называецца ёлачкай.

Шоў вугольнік проты (рыс. 4).

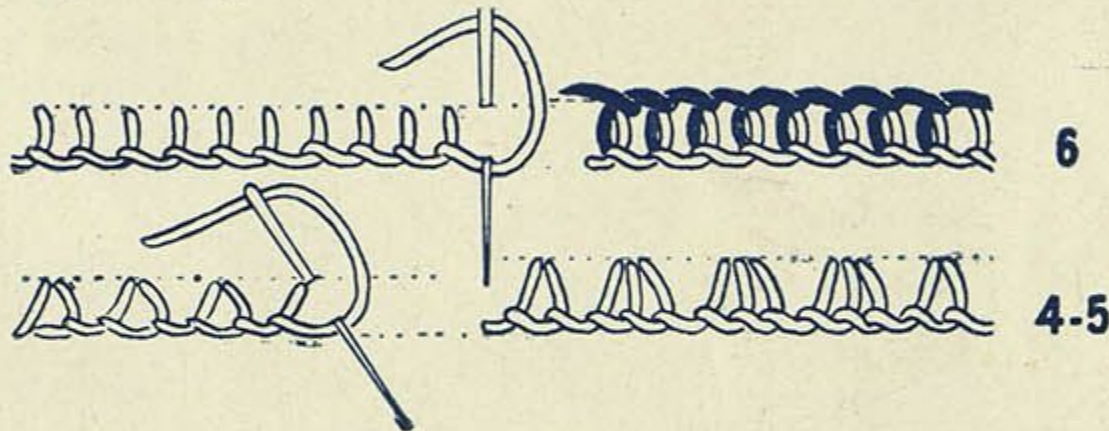
Выцягніце з матэрыялу дзве ніткі на такой адлегласці адна ад другой, каб паміж імі ўтварылася палоска патрэбнай вам шырыні. Пракаліце іголкай ніжнюю выцягнутую палоску і працягніце іголку з ніткай наверх матэрыялу. Каліце знізу наўскассяк у верхнюю працягнутую палоску і выцягвайце іголку з ніткай праз зробленую вамі на ніжняй палосцы дзірачку. Прытрымліваючы нітку вялікім пальцам левай рукі, каліце ў тую-ж адтуліну на верхняй палосцы, што і ў першы раз, і выходзьце ўправа наўскассяк у ніжнюю палоску. Вы атрымаеце шоў — вугольнік проты.

Шоў вугольнік патройны (рыс. 5).

Гэты шоў падобны да вугольніка проты. Вугольнік патройны розніцца толькі тым, што другі ўкол робіцца не касы, а прамы, што іголка працягваецца праз дзірачку на ніжняй палосцы, якраз пад дзірачкай на верхняй палосцы. Трэці ўкол робім зноў касы. Такім чынам вы атрымаеце шоў — вугольнік патройны.

Шоў лесвіца і поўлесвіца (рыс. 6).

Трымайце іголку ўвесь час так, каб вострым канцом яна была накіравана да вас. Рабіце ўкол зверху ўніз, але сачыце, каб нітка заставалася ўнізе за іголкай. Прытрымлівайце нітку левай рукой, каб ніжні бок атрымліваўся закрыты, а верхні — прамыя слупкі. Для таго, каб вышыць лесвіцу, павярніце сваю работу так, каб закрыты бок поўшва аказаўся ўверх. Цяпер бярыце нітку другога колеру і каліце ўправа ад першага слупка. Сачыце, каб абодва слупкі ляжалі ўшчыльную адзін да другога і былі аднолькава даўжыні. Атрыманы вамі шоў называецца лесвіцай.

Н. МАЦЮШЧАНКА

Адказны рэдактар: А. П. УС. Рэдакцыйная калегія: К. А. Абушэнка, М. Н. Барсток, Г. Л. Дазорцава, А. Н. Захарава, М. Ф. Нікіфарава, Ф. А. Новікава, А. І. Федасюк, В. І. Філіпава.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларускім мове. Выданне ЦК КП(б)Б.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна 55, пакой 23. Тэлефон 2-33-03.
АТ 74057. Тыраж 25.000 экз.

Падпісана да друку 18/IV-52 г.

Друк. арк. 3.
Зак. 182.

Вуч.-аўт. арк. 4.

Цана 1р. 50 к.

Друкарня імя Сталіна. Мінск. Пушкіна 55.

5461

